Poštnina plačana v gotovini

Leto II., štev. 228 — V Ljubljani, torek dne 27. septembra 1921 — Posamezna štev. 50 par - 2 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . . 20 „
za zased. ozemlje . 360 „
za inozemstvo . . 600 „

Ogласi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 73
Upravništvo: Šodna ulica št. 6. Telefon št. 38.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 26. septembra.

V Ptuju je bila danes izrečena oprostilna razsodba. Oprostilna razsodba možu, ki je v rodoljubnem ogorčenju, da bi njegova ljuba bela Ljubljana dobila nevredneža za župana, izrekel strašno obdolžitev, ki dotičnika onemogoča za vsako mesto v javnosti. Oprostilna razsodba vsem onim, ki so zaupali naši državni upravi, da ne obsoja brez trdno dokazane podlage tudi ne tam, kjer ji ni treba povedati razlogov. Oprostilna razsodba vsem onim, ki so zaupali stranki, da brez najtehtnejše podlage in absolutne nujnosti ne začne take borbe.

Oprostilna sodba je obenem **obsodba.** Obsodba vseh onih, ki so raje obdolžovali vlado falzifikatov in najneverjetnejših zločinov, kakor da bi priznali gnezdir v lastnem očesu. Raje sejati nepoverenje med tisoče že itak nezaupljivih, raje majati na stebrih državne avtoritete kakor izločiti nevredneža iz svojih vrst! Obsodba zlasti tudi onih, ki so vili roke radi nevarnosti za moralo, obenem pa izsilili, da danes vsa javnost govori stvari, ki jih prej premogi niti poznali niso.

Kadar se v telesu naberejo nezdrave snovi, da jih kri ne more več sama izločiti, mora priti do **operacije.** Vlada je hotela to operacijo izvršiti v diskretni tišini, a nezrela in sramote željna družba je zakričala, da se hoče zagrešiti politični umor. Tako so izsilili operacijo na cesti isti ljudje, ki farizejsko zvijajo oči nad užaljeno moralo.

Kakor se nas je le s skrajno silo izvalo, da smo kdaj spregovorili o Peskovi aferi, tako smo veseli, da moremo zapreti to žalostno knjigo. Z mrtvimi se ne bijemo, ako pa bi kdo hotel oživeti, bomo vzeli tolažbo še onim, ki mislijo, da se vsaj zadnjih pet let zločini niso ponavljali.

Besedo ima zdaj NSS. Kaj stori, je njena notranja zadeva. Do danes se solidarizira povsem s svojim duševnim in gmotnim šefom. Pozdrav na kolodvoru v Ljubljani to dokazuje. NSS je zasebno stvar spremenila v politično. Pogreško na pogreško je njeno vodstvo gromadilo na svoj račun. Izsilila je, kar se danes čita po listih. Z neprestanimi napadi je pomnožila nezaupanje v itak že zbeganih masah napram državi in njeni avtoriteti. Tako postopanje pada v posledicah nazaj na povzročitelje.

Mi se ne radujemo, da so nam ti dnevi prinesli zadoščenje. Kar smo trdili mi in kar je vlada ukrenila, je danes pred očmi vse javnosti opravičeno. Žal nam je vseh onih, ki so raje verjeli v nekrivdo, kakor v krivdo, ki so verjeli častni besedi krivca in moralni pozi braneče se stranke, a so danes globoko razočarani. Nečuveno je zlorabljen tisk od strani NSS. Že se nadaljuje s to zlorabo, in kar je jasno kot solnce, se taji. S tem se dalje ruši na zaupanju mas v javno poštenje in to je žal osveti na krivcih in nekrivcih.

Zato pa po izvršeni operaciji treba zbrati moči za okrevanje. Dobri elementi se morajo združiti, da zaustavijo nemoralnost in sistematično zastrupljevanje. Ali se mora res vršiti boj vseh proti vsem? Ali ni možno tej stalni negaciji izpodbiti temelj z ustvarjajočim složnim delom? Mi rabimo pozitivnih delavcev in vodij, ne pa razdirajočih kritikov. Prostora je dovolj in delokroga za vse, ki so dobre volje. Le delo bo zopet vzpostavilo zgradbo zaupanja v poštenost in dobro intencijo bližnjega, brez kojega je uspeh nemogoč. Ako sledi operaciji krepka odločitev vseh onih, ki so za pozitivno ustvarjajoče delo, da ne bodo podirali drug drugemu zgradb, ampak vsi zidali na skupni stavbi domovine in naroda, potem operacija ni bila zaman in nastopi kmalu ozdravljenje.

PAŠIĆEVO POTOVANJE V PARIZ.

Beograd, 26. septembra. Tekom tega tedna, najbrže v četrtek ali petek, bo ministrski predsednik Pašić, kolikor mu bodo dopuščali državni posli, odpotoval v Pariz in poročal Nj. Veličanstvu kralju o političnem položaju. Razen tega bo gosp. Pašić odšel na odmor najbrže v Vichy.

DEMENTI.

Zagreb, 26. septembra. (Izv.) Poročevalcu «Riječi» je minister prosvete Svetozar Pribičević izjavil, da vest «Jutarnjega lista» o njegovi demisiji nima podlage in da so tudi vesti nekaterih listov, da bi bili radikalci ali le vojvodinski radikalci zahtevali ministrovo demisijo, izmišljene.

Madžarska pripravlja napad na Češkoslovaško

ZAKAJ JUGOSLAVIJA NI INTERVENIRALA. — ULTIMATUM. BENEŠ IN BANFFY.

Praga, 26. septembra. (Izv.) Zunanji minister dr Beneš se je danes v Brnu sestal z madžarskim zunanjim ministrom grofom Banffyjem, grofom Khuenom Hedervaryjem in grofom Szaparyjem. Zvečer se je vrnil v Prago ter bo jutri poročal o svoji akciji zunanjepolitičnemu odboru češkega parlamenta.

Dunaj, 26. septembra. (Izv.) Ponovni sestanek avstrijskega kancelarja dr. Schoberja z dr. Benešem je odgoden za tri dni.

Dunaj, 26. septembra. (Izv.) Pred odhodom dr. Beneša v Brno, so objavili praški «Narodni Listy» razgovor z generalom Šnajderkom, ki je izjavil, da so *češkoslovaške čete na Slovaškem pripravljene* in da je že *prišlo na meji do prask z madžarskimi tolpami, za katerimi pa se nahajajo redne madžarske čete.* «Tribuna» javlja, da je akcija na zapadnem Ogrskem le postranskega pomena in da *je bil glavni napad, ki je bil zasnovan jako široko, naperjen proti Češkoslovaški.*

London, 26. septembra. (Izv.) «Times» javljajo, da je bil madžarski posredovalni predlog Benešu za rešitev avstrijsko-madžarskega spora sledeče vsebine: «Izpraznitev Burške s strani madžarskih čet, odstop Šopronja Madžarski, ne da bi dala ta zato kake teritorijalne koncesije.»

Praga, 26. septembra. Z ozirom na sestanek dr. Beneša z Banffyjem, povdarja «Pondělnik»: Ako bi Madžarska ne hotela napraviti konca delovanju madžarskh tolp na Burškem, bi si morala Češkoslovaška obdržati *svobodne roke.* Ako bi Madžarska pokazala, da ne namerava rešiti zapadno-ogrskega spora, ki ogroža Češkoslovaško in Jugoslavijo, ne bo preostalo drugega, kakor *energični koraki, da se izvrši mirovna pogodba,* ki je bistveni pogoj evropskega miru.

Dunaj, 26. septembra. (Izv.) «Neues Wiener Tagblatt» poroča, iz antantinega diplomatskga vira, da mala antanta vsled tega ni stopila v akcijo, ker je neka velesila (Italija!) izročila jugoslovanski vladi noto, v kateri izjavlja, da v aktivni vojaški nastop Jugoslavije nikakor ne bi mogla privoliti in da se mora zbiranje jugoslovanskih čet na meji omejiti samo na zavarovanje lastne meje. Madžarski vladi je stavljen za izpraznitev Burške desetdnevni rok, ki poteče dne 3. oktobra. Grof Banffy bo baje na noto entente odgovoril že danes in upa, da bo odgovor zadovoljil tako Pariz, kakor tudi Avstrijo. Za slučaj direktnih pogajanj z Avstrijo odpotuje na Dunaj bivši zunanji minister doktor Gratz.

Šopronj, 26. septembra. V Železno je vkorakalo včeraj 400 vstašev in zasedlo ta kraj.

Magyar-Ovar, 26. septembra. Kakor se poroča od več strani, so sinoči njeni; vstaši imajo dva ranjenca. Konikov in jih presenetili. Orožniki so prestrašeni zbežali. Na avstrijski strani je en mož mrtev, trije pa ranjeni; vsaši imajo dva ranjenca. Kolodvor je ostal v avstrijskih rokah.

Albanci ogrožajo naše obmejne kraje

Beograd, 26. septembra. Po uradnih podatkih so Albanci vpadli v naše ozemlje dne 21., 22. in 23. t. m. ko so zbrali večje moči. Jasno je, da so pričeli Albanci z resno akcijo, in sicer v istem času, kakor preteklo leto, ko so potem Albanci razglasili vsemu svetu, da smo jih mi napadli, kar delajo tudi sedaj. Ugotovljeno je tudi, da ni noben naš vojak prestopil demarkacijske črte in da gre v tem slučaju za organiziran napad in provokacijo z albanske strani.

Beogrd, 26. septembra. Vlada je opozorila velesile in Zvezo narodov, da so 3000 mož močne čete tiranske vlade z dvema topovoma in dvanajstimi strojnicami izvršile v okolici Prizrena napad na naše ozemlje ter tudi 8 km daleč prekoračile demarkacijsko črto. Ojačene naše čete so Albance potisnile nazaj. Ministrski svet je imel včeraj važno sejo, na kateri je ponovno sklenil, zahtevati, da se albansko vprašanje reši mirnim potem. V skrajnem slučaju je ministrski svet za ofenzivo proti Albancem.

Beograd, 26. septembra. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je ministrski predsednik Pašić poročal o napadu Albancev na naše ozemlje ter je z ozirom na to sklenila vlada, da ostanejo naše čete na demarkacijski črti in da ne podvzamejo nobene intervencije. Ta spor se bo razpravljal diplomatskim potom povodom sedanjega reševanja albanskega vprašanja v Parizu. Obenem so bila včeraj poslana naši delegaciji nujna navodila.

Nova češka vlada

Praga, 26. septembra. (Izv.) Predsednik Masaryk je opustil svojo namero, da bi imenoval voditelja agrarcev dr. Švehlo, ki se je po njegovem naročilu pogajal s strankami glede sestave vsečeškega kabineta, za ministrskega predsednika. Danes zvečer je zunanji minister dr. Beneš takoj po svojem povratku iz Brna, kjer se je sestal z madžarskim zunanjim ministrom, pozval k sebi žurnaliste in jim sporočil, da ga je predsednik imenoval za ministrskega predsednika. Dr. Beneš je dalje izjavil, da obdrži tudi še vnaprej zunanji portfelj in naznanil časnikarjem sledečo listo svojega kabineta: notranje zadeve dr. Černy, železnice Šramek, justico Dolansky, trgovino inženjer Novak, narodno obrambo Udržal, finance ravnatelj Novak, pošto Vrba, ki prevzame tudi vodstvo ministrstva za prehrano, ki se v kratkem razpusti, socialno politiko Haberman, unifikacije Derer, narodno zdravstvo Vrbensky, javna dela Tučny, poljedelstvo Stanek, prosveto Srobar, minister za Slovaško Mičura.

PROTIFRANCOSKE DEMONSTRACIJE V ITALIJI.

Rim, 26. septembra. (Izv.) Demonstracije proti zastopnikom francoske armade, ki so prišli na proslavo zmage na Monte Tomba, se nadaljujejo. V Benetkah je bil prirejen francoski misiji še veliko bolj neprijazen sprejem kakor v Milanu. Na Markovem trgu je množica psovala Francoze. Francoski poslanik na italijanskem dvoru, Barrere, je zgrabil nekega demonstranta, ki je silil v njega, množica pa mu ga je iztrgala iz rok. Ko je hotela godba zaigrati marzeljezo, so demonstranti to preprečili. Aretiranih je bilo tudi več oseb. «Tribuna» je objavila povodom prihoda francoske misije v Italijo cel seznam pogreškov, ki jih je zagrešila Francija proti svoji latinski sestri od začetka svetovne vojne dalje.

NERESNIČNE VESTI O POLJSKEM ULTIMATU.

Pariz, 26. septembra. (Izv.) Tukajšnji poljski poslanik odločno dementira vest, da bi Poljska izročila Rusiji kak ultimat.

«NEVIDNA ARMADA» NA NEMŠKEM.

Berlin, 26. septembra. Neki berlinski dnevnik prinaša izvod iz članka časopisa «Times» z naslovom «Nevidna armada, ki vsebuje fantastično in docela neresnično poročilo o velikanskih vojnih pripravah, ki se vrše skrivaj na Nemškem. Treba je počakati, da bo objavljena vsa vsebina. Že danes pa se lahko reče, da so vse trditve izmišljene in da nasprotujejo pravim dejstvom.

POGAJANJA MED DEMOKRATI IN RADIKALCI.

Beograd, 26. septembra. Klub radikalne stranke je imel konferenco, na kateri se je po poročilu gosp. Pašića sklenilo, da se delegatom radikalne stranke, ki se pogajajo z demokrati, izdajo nove instrukcije za nadaljnja pogajanja.

Podpisujte državno posojilo!

Eulenburgovec Anton Pesek

(Obširna poročila in besedilo razsodbe na drugi strani.)

II. kongres juogoslovanskih profesorjev

MINISTER PROSVETE PRIBIČEVIĆ BURNO POZDRAVLJEN OTVARJA KONGRES.

Zagreb, 25. septembra.

Že včeraj so začeli prihajati v Zagreb udeleženci II. kongresa jugoslovanskih profesorjev. Z dopoldanskim brzovlakom je dospelo nad 200 profesorjev iz Srbije, Vojvodine, Bosne, Hercegovine in Dalmacije. S popoldanskim osebnim vlakom so se pripeljali profesorji iz Slovenije, katere je sprejel že v Brežicah iz Zagreba odposlani odbornik. V Zagrebu jih je pozdravil predsednik tamošnje sekcije Koloman Rac. Zvečer se je vršil sestanek pri Jagnjetu. Preje še je bilo v Sokolarni predpovetovanje za postopanje na današnji skupščini. Misel odinstvenosti društva je prišla opetovano do odločnega poudarka.

Danes ob pol 9. uri se je začel v saborniei na Markovem trgu kongres. Otvoril ga je ravnatelj K. Rac in predal besedo ravn. drju. Pavičiću, podpredsedniku glavne uprave. Verifikacijski odbor je nato overovil mandate, zagrebška sekcija pa je ponovno izbrala za predsednika Kol. Raca.

Ob 11. uri je stopil v dvorano viharno aklamiran minister prosvete Svetozar Pribičević. Z iskrenimi besedami ga je pozdravil predsednik skupščine Kol. Rac. Nato je Pribičević med ponovnimi burnimi pozdravi izrazil najprej svoje izredno veselje in zadovoljstvo, da vidi profesorje združene v enem društvu. Naglašal je, da je močno profesorsko društvo v interesu pouka in s tem tudi naše narodne kulture. Ena glavnih nalog vzgojiteljev našega troimenega naroda obstoja v širjenju ideje narodnega edinstva. Poudarjal je, da med Srbi, Hrvati in Slovenci ne more in tudi ne sme biti spora, ker so en narod. Spori obstojajo lahko med Nemci in Čehi, ki imajo različne interese in cilje, nikakor pa ne pri nas, ki imamo skupno domovino. S spori bi le dokazali, da nismo en narod. Enotno profesorsko društvo pa je najboljši dokaz, da pijonirji naše narodne vzgoje dobro razumevajo svoje cilje in svoje naloge. Ministrova izvajanja so bila sprejeta z oduševljenim odobravanjem.

Po oficielnih pozdravih zastopnikov raznih korporacij — pokrajinske uprave, Sokolskega Saveza, univerze, učiteljstva, novinarjev itd. — je sledilo poročilo tajnika in blagajnika, nakar je bilo ob pol 13. uri zborovanje prekinjeno.

Popoldansko zborovanje je vodil prof. Živanović. Vršila se je obsežna debata o podanih poročilih, ki so bila naposled z odobravanjem sprejeta.

Zagreb, 26. septembra. Danes ob 9. uri dopoldne se je nadaljevalo zborovanje profesorskega kongresa. Pričelo se je razpravljati o 5. točki dnevnega reda. Razprava načrta poslovnika profesorskega društva, ki je bil sprejet v celoti in podrobnostih. Sprejeti so bili tudi nadaljnji organizacijski predlogi.

Zagreb, 26. septembra. Na popoldanski seji se je nadaljevala razprava o raznih strokovnih vprašanjih, ki sta jih predložila glavni odbor in zagrebška sekcija glede srednjih šol, reforme šolskega zakona, suplenture, plačila nadštevilnih ur, vojne pripomoči in nepremestljivosti učiteljev. O vsakem vprašanju se je razpravljalo zelo strokovnjaško in sose sprejeli posebni sklepi. Nato se je kongres zaključil ter se je sklenilo, da se bo tretji kongres vršil v Ljubljani.

Zagreb, 26. septembra. V sredo pride v Ljubljano nad 250 jugoslovanskih profesorjev iz vseh krajev naše domovine. Ogledajo si slovensko prestolico in Bled.

Ekspoze finančnega ministra

Beograd, 26. septembra. Danes dopoldne je bila seja plenuma finančnega odseka, ki je trajala do 13 ure. Finančni minister je podal svoj ekspoze, v katerem se je dotikal dosedanje finančne politike v letih 1918, 1919, 1920 in 1921. V detailu je razložil sistem neposrednih davkov in izprememb pod našo upravo. S tem je bil končan zgodovinski del ekspoveja, ki se bo nadaljeval na jutrišnji seji ob desetih. Razprava je potekla popolnoma gladko. Opozicija se nikakor ni vmešavala, kakor je bilo to dosedaj navadno. Seje fin. odbora se bodo jutri odgodile, dokler min. svet ne dovrši razprave o proračunu.

BUDŽET V MINISTRSKEM SVETU.

Beograd, 26. septembra. (Izv.) Ministrski svet je pričel danes razpravo o budžetu za leto 1922. Sklenjeno je bilo, da se eliminirajo posamezne investicije in so bila zato razna ministrstva pozvana, da v tem zmislu redigirajo iznova svoje budžete. Razprava se bo nadaljevala jutri. Sklenjeno je bilo, da se zamena kron v Dalmaciji ne izvrši, ker še ni izpraznjen tretji pas.

ZAKONADAJNI ODBOR.

Beograd, 26. septembra. Danes je predsednik Narodne skupščine formalno predložil zakonodajnemu odboru dva zakona o vrhovni upravi, državnem svetu in upravnih sodiščih. — Podpredsednik zakonodajnega odbora je odredil odborovo sejo za 29. september ob desetih. Druga sekcija zakonodajnega odbora, ki ima razpravljati o uredbah ministrstva za notranje stvari, je imela danes sejo. Sklenilo se je, da se ne sprejme zakon o centralni upravi. Ko se je razpravljalo o 1. decembru kot državnem prazniku, je predlagal poslanec Vujičić, naj se izdela načrt o državnih praznikih in da naj se vsi sklepi spojijo v enem zakonu. Sprejeta je naredba o pomoči za okrožja, ki so trpela v vojni. Razprava se je odgodila, dokler se ne rešijo še nekatere uredbe administrativnim potem. Prihodnja seja je odrejena za jutri ob desetih.

IZPLAČEVANJE 20 ODBITKA.

Beograd, 26. septembra. (Uradno objavljajo): Še tekom tega meseca se bo vršilo izplačevanje 20odstot. odbitka do tisoč kron, a za vsote nad 1000 K se bodo izdajale državne obveznice s 3odstotnimi obrestmi in rokom amortizacije do leta 1935. Čim se objavi zamena kron v Dalmaciji, se reši odlok v vprašanju tisočkronskih bankovcev s ponarejenimi kolki — —

DOBRE POSLEDICE NOVE VALUTNE UREDBE.

Beograd, 26. septembra. Ko je stopila v veljavo nova uredba o prometu z devizami in valutami, se je danes nenadoma ustavilo delo na beograjski borzi, tako da se danes ni izvršila nikaka prodaja, niti nakup. Vsled tega tudi danes ni izšlo nikako uradno obvestilo.

ZAHTEVE NARODN. ŽELEZNIČARJEV.

Beograd, 26. septembra. V soboto in nedeljo je bil tukaj kongres narodnih železničarjev, ki je sprejel resolucijo, s katero se zahteva od vlade, da zagotovi položaj železničarjev. Vsi nenarodni železničarji naj se odpuste.

PROTI DRAGINJI.

Beograd, 26. septembra. Državni odsek za pobijanje draginje je ukrenil vse potrebno, da se morajo novi predpisi glede življenskih potrebščin v vsej državi tudi točno izpolnjevati.

Dunaj, devize: Zagreb 950 — 954, Beograd, 3798 — 3818, Berlin 1939 — 1945, Budimpešta 323.5 — 326.5, Bukarešta 1720 — 1730, London 8105 — 8125 Milan 8965 — 8985, Newyork 2178 — 2182, Pariz 15.780 — 15.820, Praga 2257 — 2263, Varšava 30.50 — 32.50, Zürich 37.475 — 37.525, valute: dolarji 2158 — 2162, levi 1395 — 1405, funti 8080 — 8100, francoski franki 15.730 — 15.770, lire 8940 — 8960, dinarji 3788 — 3808, poljske marke 31 — 33, švicarski franki 37.425 — 37.475, češke krone 2254—2260.

Zürich, devize: Berlin 5.30, Newyork 5.79, London 21.64, Pariz 41.55, Milan 23.95, Praga 6.30, Budimpešta 0.90, Zagreb 2.60, Bukarešta 4.90, Varšava 0.10, Dunaj 0.47, avstrijske žigosane krone 0.35.

ŠE TRI DNI JE ČASA ZA PODPISOVANJE DRŽAVNEGA POSOJILA.

Eulenburgovec Anton Pesek

Razsodba — Dokaz resnice doprinešen

DOKAZ RESNICE, DA JE ANTON PESEK EULENBURGOVEC ZAGREŠIL ZLOČINE PO § 129 b) KAZ. ZAK. PRED SODIŠČEM DOPRINEŠEN.

Ljubljana, 26. septembra.

Včeraj v nedeljo se je v Ptuju nadaljevala v soboto prekinjena razprava v procesu Pesek contra Klemenčič. Prinesla je le še nadaljne dokaze, da je bil očitek eulenburgovstva, ki tvori jedro takozvane Peskove afere, povsem utemeljen. Skoraj bi bila pravda v zadnjem momentu dobila obliko jugoslovanske kopije znamenitega nemškega Eulenburgovskega procesa. G. Pesek je namreč zahteval, da naj se ga pod prisego zasliši, da so izpovedi prič, katere je sodnik smatral za absolutno verodostojne, neresnične! Tako je v procesu Harden contra Moltke prisegel Eulenburg proti vsem pričam, da ni homoseksualen. Pokazalo se je, da je prisegel po krivem in do konca njegovega življenja so ga preganjali zaradi krivega pričevanja. Pokazalo se je, da Peskovi nasprotniki niso brezsrčni in da ne marajo tirati moža, ki se v svoji zmedenosti najbrže ni zavedal posledic svoje namere, v pogubo. Branitelj obtoženca dr. Fermevc je v toplem govoru prosil sodnika, naj ne spravi g. Peska v še večjo nesrečo in naj njegovo zahtevo odbije. Bil je veledramatičen prizor, ko je zastopnik gosp. Peska pod silnim utisom tega možatega nastopa začel — v solzah ihteti. Uvidevnost sodnika je spasila obtožitelja opasnega njegovega manevra. Iz pledoajejev bi bilo posebno poudariti, da sta branitelja pred sodiščem ugotovila, da je izključno krivda gosp. Peska, ako je njegova žalostna afera morala biti razpravljana pred javnostjo in končno razčiščena pred sodiščem.

Sodnik v nedeljo ni razglasil sodbe, ter je naznanil njeno publikacijo za danes dopoldne. V Ptuju so se bile razširile mnoge strašne podrobnosti iz procesa in razvedelo se je, da gosp. Pesek ni mogel niti ene trditve obtoženca izpodbiti. Nikdo ni dvomil, da bo gosp. Klemenčič glede bistva svojega očitka oproščen, le juristi so modrovali, da je izraz «ljubica g. Š.» zasmehovalna žaljivka, izrečena v razburjenju politične debate, za katero ni dokaza resnice dopusten.

Danes je bila razsodba razglašena. Ona odgovarja v svojem glavnem delu splošnemu pravnemu čutu, in je napravila najgloblji utis.

Sodba je v glavni točki za gospoda Klemenčiča oprostilna. Povsem se mu je posrečil dokaz, da je gosp. Pesek homoseksualen, da je zagrešil homoseksualne čine in se vsled tega ne more braniti očitka eulenburgovstva. V ostalem sodba obsoja gosp. Klemenčiča, da je smešil Peska z izrazom «Hintenburg» in da je sedel v naročju g. Š. Ta del sodbe, ki se ga uboga NSS blastno oprijemlje, kakor vtopljenec zadnje bilke, je pravno morda izpodbojen, a za javnost čisto brez pomena, ker Pesku nihče v javnosti ni očital, da je Hindenburg ali Hintenburg niti da je ravno s sedenjem na kolenih g. Š. vršil homoseksualno dejanje.

Gre le za glavni očitek, ki je bil tudi vzrok Peskove nepotrditve za ljubljanskega župana, da je namreč Pesek protinaturnega nagnenja. Tragična, a zaslužena je kazen, ki si jo je v tem oziru Pesek sam nakopal na glavo; kar je bilo prej znano le nekaterim, je zdaj [illegible]jeno pred vsem svetom. Kdo nosi poleg Peska odgovornost za to, je znano vsakomur, ki je čital članke «Jugoslavije» in drugih, ki so zraven slepomišili. Toliko ostrejša je danes sodba onih tisočev dobrodušnih ljudi, ki niso mogli verjeti v tako strašno izprijenost ene stranke in njenega voditelja Peska, ampak so dvomili do konca, dokler ni zadnja zavesa padla.

Nedeljska razprava

Ptuj, 25. septembra.

Ob 10. uri je sodnik začel predvsem z zaslišanjem soproge priče L., ki je pod prisego potrdila, da jej je mož nekega dne, prišedši domov, z gnusom pripovedoval takšne reči, ki jih je Pesek zahteval od njega, da jih ne more popolnoma izustiti. Zato je nekatere besede naznačila samo z začetnimi črkami.

Nato je bil zaslišan še priča Repa, ki pa ni mogel potrditi okolnosti, za katero je bil predlagan, da je namreč priča L. v sovraštvu s Peskom.

Po ponovnem zaslišanju priče L., zlasti glede okolnosti je li priča v sovraštvu s Peskom, je bilo dokazovanje zaključeno.

Pesek je predložil še šop izjav raznih korporacij, da ne vedo nič slabega o njem. Nato je Pesek predlagal, naj se on zasliši **pod prisego** kot priča, da . . . dokaže neresničnost izpovedb vseh obtežilnih prič.

OBTOŽENČEV BRANITELJ RESUJE TOŽITELJA.

Zastopnik obtoženca dr. Fermevc se je izjavil proti temu in navedel, da zlasti vsled tega predloga nastaja velika sličnost z znanim nemškim procesom Eulenburga, ki je istotako ponudil prisego in je bil potem preganjan radi krive prisege. V interesu zasebnega obtožitelja (Peska) je, da ga ne zaslišijo kot pričo. Vsled tega branitelj obtoženca stavi predlog, naj se Peskovo pričevanje zavrne, ne zato, ker bi takšno pričevanje moglo kaj škodovati obtožencu Klemenčiču, ampak ker bi moglo obtožitelja Peska spraviti v še večjo nesrečo.

DRAMATIČEN PRIZOR.

Peskov **zagovornik, ki** je bil očividno **vsled napora precej izčrpan, je pri tej sceni bil tako dirnjen, da je začel ihteti.**

GOVORI PRAVNIH ZASTOPNIKOV.

Zastopnik gosp. Peska gosp. dr. Kreč je v svojem govoru predlagal obsodbo gosp. Klemenčiča, češ, da se dokaz resnice ni posrečil. Kar se pa tiče okolnosti, da je gosp. Pesek hodil pred razpravo okrog prič, je storil to po njegovem nasvetu in on, zastopnik, prevzame za to odgovornost.

Branitelj gosp. dr. Lipold (iz Maribora) poudarja, da je gosp. Pesek **sam kriv,** če je danes v tej mučni situaciji.

Obtoženec je bil žal prisiljen nastopiti dokaz resnice, ki se je posrečil, kakor se malokdaj posreči tak dokaz. **Zlasti velja to za dokaze homoseksualnosti, kjer se od tisoč dogodkov malokdaj en sam razvé, kaj še celo sodno ugotovi!** Iz znanstvene literature (Forel, Kraft - Ebing) je govornik dokazal, kako homoseksualci vsi postopajo slično, kakor je nastopal g. Pesek. Govornik predlaga oprostitev g. Klemenčiča.

Po kratki repliki gosp. Kreča je govoril še drugi branitelj gosp. dr. Fermevc (iz Ptuja), ki je dokazoval, kako je gosp. Pesek **vkljub svarilom** se rinil v ospredje na tako važno mesto, kakor je mesto župana v Ljubljani in kako je potem, ko ni bil potrjen, vkljub svarilom mešal stvar v javnosti in jo sam tiral do skrajnosti. Zato je odgovoren za vse posledice sam. Ena teh posledic je izvedeni in sijajno posrečeni dokaz resnice.

Nato je sodnik zaključil ob 13. uri razpravo in izjavil, da proglasi sodbo v pondeljek ob pol deseti uri predpoldne.

PESKOVA ZAUPNIKA.

Peskova zaupnika pri razpravi v Ptuju sta bila bivši voditelj primorskih Slovencev gosp. dr. Otokar Rybař in ljubljanski vseučiliški profesor, dekan medicinske fakultete gosp. dr. Alfred Šerko. Bila sta prisotna pri razpravi v soboto. K nadaljevanju razprave v nedeljo pa nista več prišla ter sta njuno častno mesto zavzela gg. Fakin iz Ljubljane in Šerona iz Ptuja.

SKROMNA TOLAŽBA ZA GOSPODA PESKA.

Gospod Pesek je vložil pri ptujski sodniji tudi zasebno obtožbo proti nadučitelju gosp. Lovrecu, češ, da je v neki gostilni v razgovoru o Peskovi aferi trdil, da mu je učitelj Š. nekoč pravil, da je moral pred Peskom zbežati iz hiše. Gosp. Š. zaslišan kot priča, pa toga fakta ni potrdil, pač pa je navajal, kakor v glavni pravdi Pesek contra Klemenčič, kako se je Pesek na njem zagrešil pri drugih prilikah. Sodnik je bil mnenja, da mora biti dokaz resnice doprinešen striktno za dotični slučaj, in da ne zadošča dokazati, če tudi več drugih slučajev med istimi osebami. Zato je obsodil Lovreca radi razžaljenja časti na globo 500 kron.

Sodba

Ptuj, 26. septembra.

Danes ob pol 10. je sodnik Hudnik razglasil sodbo v procesu Pesek contra Ksemenčič. Navzoči so bili Anton Pesek, dr. A. Brumen v zastopstvu drja. Kreča ter obtoženec J. Klemenčič s svojim braniteljem drjem. Fermevcem.

Sodba se glasi:

Ivan Klemenčič je kriv, da je v Ptuju 1.) koncem junija t. l. v gostilni Županččevi z besedami: «Eno pa bo držalo, da je von Hintenburg» dolžil zasebnega obtožitelja zaničljivih lastnosti, brez navedbe določenih dogodkov, in s tem zasebnega obtožitelja zasmehoval,

dalje, da je dne 13. VIII. v gostilni Župančičevi z besedami: da je «vse res, tvoja ljubica ne bo potrjen za župana», zasebnega obtožitelja izročil javnemu zasmehovanju;

2.) pri isti priliki z besedami, «da je Šegula nekoč sedel na Peskovih kolenih», dolžil zasebnega obtožitelja nenravnega dejanja, ki bi ga utegnilo v očeh ljudi ponižati.

S tem je zakrivil ad 1.) prestopek zoper varnost časti po čl. 491. k. z. in ad 2.) prestopek po čl. 488. k. z.,

in se obsodi

po čl. 496., 466. in 261. na 2000 K denarne globe, v slučaju neizterljivosti pa na 10 dni zapora.

Po členu 389. k. pr. r. ima povrniti stroške, ki se tičejo njegove obsodbe.

Nasprotno se pa obtoženec po čl. 259., štev. 3

OPROSTI

od obtožbe, da je v Ptuju

1.) v kavarni «Evropa» v prvi polovici meseca junija t. l. napram priči Francu Ramšaku z besedami:

«Kaj boš to govoril, vi imate Eulenburgovca v Ljubljani za župana»

zasebnega obtožitelja brez navedbe določnih dogodkov na javnem kraju in vpričo več ljudi

dolžil zaničljivih lastnosti.

in 2.) da je dne 13. VIII. t. l. v Župančičevi gostilni z besedami, «da je Šegula nekoč poljuboval z zasebnim obtožiteljem» slednjega dolžil

določnega nenravnega dejanja,

ki bi ga utegnilo v očeh ljudi ponižati

ter da bi bil s tem zakrivil ad 1.) prestopek po čl. 491. in ad 2.) prestopek po čl. 488. k. z.

Zasebni obtožitelj mora trpeti po členu 390. k. pr. r. stroške, ki so zvezani s to oprostitvijo.

Nato je sodnik na kratko ustmeno sporočil svoje

razloge,

zakaj je prišel do prepričanja, kakor je razsodil. Sodnik pravi:

PESEK EULENBURGOVEC V NAGNJENJIH IN DEJANJIH.

Očitanje eulenburgovstva je očitanje homoseksualnih dejanj. Za takšen prestopek je bilo v zmislu zakona dokazati najmanj dve takšni dejanji tožiteljevi. Ta

dokaz se je obtožencu v polni meri posrečil.

Sodišče je smatralo za odločilni izpovedbi prič Flereta in Šegule, ki sta potrdila: da jima je zasebni

obtožitelj priznaval svoje homoseksualno nagnenje

in da je

homoseksualno udejstvoval,

odnosno skušal udejstvovati.

Izpovedbe prič Flereta in Šegule so pa še podprte z izpovedbami prič Rozbauda, Klenovška in Lovrenca.

Proti izpovedbi priče Rozbaud obtožitelj

Pesek sploh ni ugovarjal.

ter je sodišče moralo smatrati izpovedbo te priče za resnično.

Kar se tiče izpovedbe prič Lovreca in Klenovška, ti dve izpovedbi ne bi prišli še dalje v poštev, ker je dokaz resnice že po zgoraj imenovanih dveh pričah doprinešen; vendar sta pa tudi ti dve priči izpovedali

zelo značilno,

ker potrjujeta, da

se je tudi glasom teh dveh izpovedb zasebni obtožitelj udejstvoval homoseksualno

ali pa je skušal udejstvovati na sličen način kakor sta potrdila priči Flere in Šegula.

Glede izpovedbe priče Lovreca je

zlasti značilno,

da je ta priča že pred približno 15 leti pripovedoval neki dogodek napram svoji ženi, ki je bila tudi zaslišana kot priča, popolnoma enako, kakor slika priča ta dogodek pred sodiščem na današnjem zaslišanju.

Kakor torej rečeno, je

moral smatrati sodnik za dokazano, da je zasebni obtožitelj zares zagrešil eulenburgovstvo, in da je bil torej upravičen toženčev očitek ad 1.), da imajo v Ljubljani eulenburgovca.

Ad 2.) je oprostitev istotako upravičena, ker je po izpovedbi priče Šegule dokazano, da ga je zasebni obtožitelj v svojem homoseksualnem nagnenju poljuboval.

Obtoženca pa je bilo obsoditi v točkah 1.) in 2.), navedenih v tenorju razsodbe, in sicer zato:

Ad 1.) ker se smatra očitek «Hintenburg» kot zasmehovanje in v tem slučaju dokaz resnice ni dopusten;

ad 2.) pa, ker se glede očitka, da je Š. sedel Pesku na kolenih, dokaz ni posrečil.

Sodnik je dalje utemeljeval, zakaj je odklonil zaslišanje prič, ki jih je predlagal Pesek o svojem splošnem obnašanju: dokazovanje, da je obnašanje zasebnega obtožitelja drugače neoporečno, ni v nobeni zvezi z očitkom eulenburgovstva in z dejanji, ki so po pričah dokazana.

Kar se tiče ugovora zasebnega obtožitelja glede neverodostojnosti prič in zlasti glede splošne trditve, da so

priče podkupljene.

izvaja sodnik v svojih razlogih: Zasebni

obtožitelj je le pavšalno sumničil,

da so priče podkupljene. Zasebni obtožitelj je izpočetka skušal trditi, da so priče v tej pravdi podkupljene, končno je pa

moral obtožitelj sam priznati, da ne more glede nobenega slučaja današnjih izpovedb navesti prav ničesar,

kar bi opravičevalo sum, da priče niso izpovedale le po svoji najboljši vesti. Obtožitelj se sklicuje le na ponudeno pričo Vavpotiča.

Vavpotič

je pa v prisotnosti zasebnega obtožitelja pred sodnikom informativno zaslišan izjavil le,

da ne ve za noben slučaj,

da bi bil obtoženec ali pa sploh kdo drugi hotel podkupiti priče, ki so bile v tej pravdi zaslišane ali ki bodo zaslišane.

Daljne priče, na katere se še obtožitelj Pesek sklicuje, že po njegovih lastnih navedbah

ne vedo ničesar pozitivnega

v pravdni zadevi, vsled česar je bilo te priče zavrniti. Že po zmislu tožiteljevih predlogov bi

te priče nikakor ne mogle ovreči dejstev, ki so nedvomno dokazana po jasnih in določnih izpovedbah neoporečnih prič.

PISMENI RAZLOGI.

Razven včeraj izrečene ustmene razsodbe izide v kratkem še pismena razsodba, ki bo še obširnejša in kjer bodo razlogi sodbe še natančeje in v vseh najmanjših podrobnostih navedene.

VZKLIC OBEH STRANK PROTI RAZSODBI.

Po razglasitvi razsodbe sta obe stranki prijavili vzklic, tožitelj zaradi oprostitve in zaradi prenizko odmerjene kazni, toženec pa zaradi ničnosti in izreka o krivdi — kazni.

Z zadevo se bo pečalo torej še mariborsko okrožno kot vzklicno sodišče.

G. Pesek je vložil tožbo tudi proti našemu listu, ki ga je točno in brez vsakih žaljivk označilo kot moralično diskvalificiranega človeka, ker je zagrešil vrsto zločinov v zmislu § 129 b) kazenskega zakonika. Če bo vztrajal na svoji tožbi, bo doživel pred ljubljanskim sodiščem svojo drugo justifikacijo.

Da se ne pozabi!

KAKO STA SI PESEK IN NSS SAMA JAMO KOPALA?

Mnogi pozabljajo, kako je potekala afera, ki je nastala iz nepotrditve g. Peska ljubljanskim županom. Važno je ugotoviti pred vso javnostjo kdo je kriv, da mora javnost danes baviti se s tem ostudnim predmetom. V sledečem na govore citati iz «Jutra» in «Jugoslavije».

«Jutro» od 4. avgusta 1921 prinaša depešo:

Beograd, 3. avgusta. (Izv.) Minister notranjih zadev je prišel na podlagi poročila pokrajinskega namestnika v Ljubljani o vprašanju ljubljanskega župana do sklepa, da ne more predložiti g. Antona Peska kroni v potrditev za ljubljanskega župana. Za ministrovo odločitev so bili merodajni razlogi, ki jih je navedel kraljevi namestnik za Slovenijo v svojem poročilu.

«Jugoslavija» od 5. avgusta prinaša članek kot polemiko zoper nepotrditev g. Peska, primerja ga z Luegrom in Hribarjem, ki istotako nista bila iz političnih razlogov potrjena; nazivlja demokrate intrigantom, ki so očrnili Peska na merodajnem mestu kot verižnika in komunista.

Že 4. avgusta 1921 napada «Novi Čas» zaradi nepotrditve Peska demokrate in piše, da so ga pridno denuncirali, ga proglašali za komunista — to je namreč pri demokratih najmodernejša denuncijacija — in gospod minister policije ga, po dogovoru z dr. Žerjavom ne more predložiti kroni v potrditev. Živio absolutizem.

Od tega dne so klerikalci, socialisti, narodni socialci od Maribora do Ljubljane neprestano gonili lajno o absolutističnih demokratih, ki so Peska iz strankarskih razlogov izrinili z županskega mesta.

«Jutro» je nato svarilno namignilo g. Pesku, da vzrok nepotrditve ni političnega značaja, ampak da so bili razlogi osebnega značaja: «Mi sedaj prepuščamo g. Pesku, ki te razloge dobro pozna, da spregovori o njih v svojem listu».

Tega svarila Anton Pesek ni uvaževal, temveč je v «Jugoslaviji» dne 7. avgusta izjavil, da ni nikdar zagrešil kakršnegakoli delikta in dostavlja: «V pondeljek, dne 1. t. m. (torej 3 dni predno je «Jutro» prineslo prvo vest o nepotrditvi!) je bil g. Pesek pri g. Hribarju ter ga prosil, da mu da vpogled v akte glede njegove potrditve, ker so baje priloženi uradni zapisniki okrajnega glavarstva v Ptuju, ki ga kompromitirajo. G. Hribar mu vkljub ponovni prošnji in zahtevi, ni pokazal akta, češ da je stroga uradna tajnost. Ko je g. Pesek zahteval, da mu pove vsaj imena dotičnikov, ki ga dolže, je tudi to odklonil. Dejal pa je, da je za gosp. Peska najbolje, če zboli, odloži županstvo, odpotuje za par mesecev iz Ljubljane in pozneje, ko se bodo politične razmere spremenile, bo pa vse zopet dobro . . .» Tako je pisal Pesek sam 7. avg.! Nato psuje na «inkvizicijo» zahteva javnost aktov, osebno napada vodje JDS in se predstavlja kot žrtev politične borbe.

«Jugoslavija» od 9. avgusta poroča, kak neugoden vtis je nepotrditev Peska povzročila na Češkem, češ da NSS ne zasluži, da jo država zatira. Od dne do dne prinaša nato «Jugoslavija» osebne napade na posamezne voditelje demokratov.

Na ta izzivanja «Jutro» še vedno ni hotelo iti s pravim gradivom na dan in je samo poročalo, da je Pesek dal častno besedo, da se mu ne more najmanjega moralnega defekta očitati.

Nato je začelo prerekanje zaradi upogleda akta, ki leži pri ministru notranjih zadev. Demokrati so neprestano navajali NSS, naj si čim prej poskrbi upogled spisa in so posredovali v tej smeri. Narodno socialno in drugo opozicionalno časopisje pa je začelo z napadi na državno upravo, češ da uprizarja inkvizicijske procese, potem pa ne objavi posameznih faktov.

«Jugoslavija» od 23. avgusta piše: «Kdo je izvedel «preiskavo?» Odgovor: Preiskavo je vodila politična oblast, nota bene: odvisna politična oblast, in ne nepristranski, neodvisni sodnik!» «Kako je zaslišala odvisna politična oblast različne priče?» Odgovor: Tajno in pri zaprtih vratih!» Nato se pozivlja, da stvar pride pred sodnijo na javno razpravo. Članek ima naslov: «Pred sodišče z obtožbo».

V istem tonu je asistiral zlasti «Avtonomist», češ da absolutno treba obravnavati stvar pred vso javnostjo.

Ko so bili napadi najostrejši, ko je «Jugoslavija» že znaten del javnosti prepričala, da se je zgodil zločinski falzifikat resnice in sicer tako, da je demokratska stranka z vladnim pritiskom in podkupovanjem pri zaprtih vratih izsilila od neznanih ljudi nekaj obtežilnih izpovedb zoper Peska, in je vsa javnost zahtevala od vlade v tem oziru obračuna, ko je pokrajinski namestnik vkljub temu smatral za potrebno, da pusti javnost v razburjeni negotovosti, je prišlo iz Beograda poročilo od 25. avgusta, da je ministrski svet po referatu min. Pribičevića odobril nepotrditev g. Peska z utemeljitvijo, «da je na podlagi jasnih izpovedi, uglednih oseb iz prosvetnega polja brez vsakega dvoma dognano, da je g. Pesek homoseksualen» («Jutro», 26. avg.). V isti številki, da bi se ne reklo, da se kdo krije za anonimno depešo, je dr. Žerjav s podpisom pojasnil ves historiat afere in poudaril: «Obzirnost, s kojo se je stvar po svoji naravi morala obravnavati, zdaj skuša zlorabiti g. Pesek, da izzove v javnosti sum, da se je preiskava morda vodila nepristranski».

Nato je g. Pesek ponavljal, da je vse laž in obrekovanje, prinašal častne izjave v svoj prid, skratka: pred vso javnostjo je razpravljal o svojem moralnem defektu in z njim je vsa opozicija zahtevala javnost. Zanj so se oglašali razni nepoklicani advokati; refren je bil, da je vlada nepoštena, ker ne gre s podrobnostmi pred vso javnost.

Vendar je «Jutro» še vedno zadrževalo z gradivom, ki ga je imelo v roki. In niti ga priobčilo ni, ko so premnogi lastni pristaši začeli dvomiti, jeli ni morda slabost dokazov vzrok neobjave! «Jutro» je riskiralo krizo v lastni stranki da prihrani pohujšanje detailnega razpravljanja Peskovih zločinov pred očmi javnosti in mladine.

Nato je Pesek začel s pravljicami o čeku po 100.000 K in o Jožefu Pesku. «Jutro» je odgovarjalo le z največjo rezervo. To rezervo so nasprotniki in lastni pristaši smatrali za slabost!

V tem je prišla razprava v Ptuju. Zdaj je stvar jasna. Upamo pa, da se zakoplje čim preje v grob. Po vsej tej zgodovini pa bo jasno, kdo je zakrivil objavo vsega umazanega perila g. Peska ter NSS kdo je kriv pohujšanja. Tako daleč obzirnost ni mogla iti, da bi se g. Klemenčič dal kar tiho obsoditi in da bi pustili, da danes glasilo NSS potvarja razsodbo in iz zločinca dela mučenika.

To se nam je zdelo potrebno ugotoviti, da javnost vidi, da so grob Pesku in javni morali izkopati v bratski slogi gg. od SLS in NSS.

Čemu ta boj?

* Priobčujemo ta dopis starega somišljenika, da se čuje tudi ta stran. Bojim se, da je g. dopisnik preveč optimist. Njegovi razlogi pa so sicer tako jaki, da se jih nihče ubraniti ne more. Uredništvo.

Pazljivo zasledujem politično življenje zadnjega leta. Demokrat sem in ostanem. Kedar me takšna novica preseneti, se radi tega ne bežim, ampak se informiram, iščem razlogov za taktiko stranke in jo branim. Vendar držim oči odprte tudi za motive nasprotnikov. Odgovoriti si skušam na vprašanje: Čemu ta boj med JDS in NSS? Čemu toliko strasti in jeze? Ali ni dovolj sovražnikov državne in napredne misli, da si lahko privoščimo še ta boj? Ali so razlike res tako globoke, da se tak boj izplača?

Zakaj je nastala NSS? Sprva brez dvoma kot protiutež proti internacionalnemu socializmu in pretečemu komunizmu. Bila je torej predvsem namenjena delavstvu, da ga pridobe za državno in narodno idejo. A prišlo je tako, da med delavstvom ni bilo odziva. Ravno ko je vzvital komunizem z neodeljivo s... Ljudje pa, ki so vodili mlado NSS, niso bili posebno prikladni za delo med delavstvom. Tako je ostalo delavstvo zaupno na strani.

Tačas pa so valovi nezadovoljnosti bljuskali visoko. In res, težko je bilo zdržati *malemu človeku:* mali in tudi srednji uradnik, obrtnik in meščan, mali posestnik, privitni meščenec, z eno besedo vsi oni, ki stoje med posedujočimi in med razredno zavednim delavstvom, so bili kakor med dvema mlinskima kolesima. Čutili so se zapuščene in iskali duška nezadovoljstvu.

Kdor ve za prave vzroke socialnih kriz in draginje, bo seveda priznal, da je bila pri tem JDS brez krivde. Ona se je borila na vse strani, trudila se na vseh koncih in krajih, da utrdi državo. Mnogokrat je bil državni aparat slab, pa se je krivda obešala stranki. JDS je hotela biti pravična vsem slojem, kar je seveda edino pravilno. Nervozni ljudje pa v pravičnosti vidijo sovražnika svoji enostranosti. Zato so radi nasedli demagogom. JDS je premalo povdarjala svoje delo za ljudstvo. Tačas. ko je dr. *Kukovec* storil za delavstvo več kakor vsa socialdemokracija, je v domovini vsa opozicija širila vest s tem, da je JDS stranka velikapitala. Še so nam vsem v spominu napadi na JDS zaradi «Jadranske banke». Isti listi so potem priobčili s triumfom, da demokrati niso lastniki te banke. In vendar so tisoči čisto dobrih ljudi naivno verjeli in še danes verjamejo, da je JDS «bankirska» stranka.

Podobno je z obrtniki: JDS se bori za nov obrtni red, izposlovala je davčne olajšave za obrt, izvojevala je davčni kontingent in komisije, pogumno začela boj zoper izrastke šurnega delavnika: tačas pa so doma razupili stranko, da ščiti veleobrt in ne zastopa malih. In tako je šlo naprej.

Če je kje v kakem uradu neznožen uradnik napisal krivičen akt, če je akt zadrževal, če je pri odmeri davka bil površen, kdo je bil kriv? Beograd in to je — JDS.

Ako človek vidi, koliko malih stvari in velikih je še neurejenih v naši državni hiši, in obenem opazuje, kako krivično valé ljudje krivdo na državne stranke, se mora reči, da je JDS dobrih živcev in kosti, da je vse to prebila.

Vsota vseh teh razpoloženj je dobila izraza v mišljenju mase našega malega in srednjega uradnika, obrtnika itd., da je iskal v svojem obupu in nezadovoljstvu novih potov. Pri tem mu je NSS s svojim lepim imenom sama ležala kakor na dlani. In tako je prišlo, da je en del krenil res v to stranko v dobri veri, da tu zadosti svojim narodnim in socialnim idealom.

Tega naravnega razvoja so se pa poslužili ljudje, ki nimajo sami nobenih idealov, ampak skušajo vzlic svojim skromnim duševnim zmožnostim priti na prva mesta. Kdo od teh se more po delavnosti in sposobnosti meriti z onimi, na katere so naperili strupene puščice? Ti ljudje so ustvorili kliko okoli «Jugoslavije» in Peška in začeli s hujskanjem. Karkoli so je zgodilo nepoštenega, so peljali na svoj mlin.

Ko je prišla NSS do tega, da se pokaže pri sodelovanju na javnih mestih, so nastale težave. Politika, ki so jo poskusili v Beogradu je pokazala neurejenost smeri in značajev. Nič uspehov, ne ugleda. Za lastno nezmožnost treba najti krivce. Lasten neuspeh se je dalo kriti le z novim hujskanjem. Po uspehu pri občinskih volitvah je mislil Pesek, da je njegov čas tu. Njegovo podjetje, zidano na pesku, rabi fundamentov.

In tako je prišlo do nesreče, da se je stranka zaletela v županskem vprašanju. Boj demokratov proti Pesku je znala klika, ki predstavlja vodstvo NSS, predstavljati kakor boj proti nižjim in preganjanim slojem, kakor boj zoper svobodo in pravico. Peska je NSS proglasila mučenikom. In čisto dobromisleči so slepo verjeli.

Vprašati moram: čemu treba nadaljevati ta boj? Ali res postoje kake programske razlike med JDS in NSS? Ali ni vse razlikovanje namišljeno in umetno napeto? Ali ni čas, da se cepljenje neha?

Še se spomnimo, kako je bilo svoj čas, ko se je JDS proglašala kot stranka «malih». Tedaj so se oglasili le malokateri, ki so rekli, da bi imelo biti drugače. JDS ne more biti stranka bogatačev: In res, kakor da smo rabili potrdila za to našo trditev: novopečenim «radikalcem» so se takoj skušali usiliti razni kapitalisti, ki se v JDS ne počutijo dobro vsled njenega socialnega programa.

Bodočnost JDS je na strani demokratskih mas. Ona je ravno tam, kjer je skušala razprostreti svoje delo NSS. Ali je potreba, da se iz osebnih razlogov cepimo?

Še nikdar ni bilo tako jasno, da se nove stranke in strankarski boj vstvarja le zaradi voditeljev. Pesek in njegova klika so rabili boj in lastno stranko, ker v JDS Pesek ni bil mogoč. Oni so razpalili umetna nasprotja do vrhunca. In vse le zaradi osebe Peska in njegove klike, ki od njega in stranke živi.

Zato pa sem mnenja, da je dovolj tega boja. Mi smo vsi enaki, a za vodje hočemo, da naj bodo najboljši, najpoštenejši in najdelavnejši iz naših vrst. Domenimo se, pa bomo kmalu izločili nepotrebni politični spor, ki sedaj razdvaja moči napredne socialno-misleče mase na največjo radost klerikalcev. *e. r.*

Tisočak, naložen v hranilnici, posojilnici ali banki, ti nese letno največ 40 K obresti.
Tisočak, ki ga držiš doma, ti ne prinese nič.
Naloži zato svoj prihranek v državno posojilo, za katerega jamči država z vsem premoženjem.

Slavnostni sprejem

V ZNAMENJU BELE ROŽE. ČLANI NAČELSTVA NSS ORGANIZIRAJO DEMONSTRATIVEN SPREJEM EULENBURGOVCA. «VSE BI RAD POLJUBIL!»

Ljubljana, 26. septembra.

Že popoldne se je šepetalo po mestu, da hočejo oni enesesarji, ki pripadajo k ožji Peskovi kliki, slovesno sprejeti svojega šefa, ki se mu je v Ptuju eulenburgovstvo sodno dokazalo. Govorilo se je tudi, da bodo narodni socijalisti prišli razbit uredništvo «Jutra».

Nismo mogli verjeti, da je to sploh mogoče. Na svoje obžalovanje in na obžalovanje vse poštene javnosti brez razlike satrnk pa moramo konštatirati, da je v Ljubljani res skupina ljudi, — organiziranih pri NSS in SLS, — ki so po zaslugi brezvetsne demagogije «Jugoslavije» izgubili vsak čut za sramoto in ki so se predznali onadeževati vso Ljubljano s (sicer klavrno) pozdravno manifestacijo v pozdrav Pesku. Spravili so skupaj okrog 60 ljudi, ki so prišli pozdravit prihajajočega Peska na kolodvor. Rodbina Juvan mu je kupila šopek, ki ga je Pesku izročila, kakor čujemo, gospa Juvanova.

Nato so Peskovci spremljali svojega šefa do njegove hiše na Marijinem trgu, vzklikaje med potjo «Živio Pesek!» Ljudi so klicali pogrde na demokrate in «Jutro». Nek mladič je celo čvekal, da treba «Jutro» zažgati, kakor trižaški «Narodni dom!» Omenjamo te izbruhe blazne zaslepljenosti nele kot kronisti, marveč tudi zato, da pribijemo, kako je še doslej vplival smrdljivi strup Peskove klike in njenega revolverja.

Pred svojo hišo je Pesek, okrašen z belo rožo v gumbnici, — nagovoril svoje zvveste. Rekel je:

«Tovariši! Prihajam iz Ptuja. Zagotavljam, da se mi ni mogel dokazati najmanjši delikt. (Glej razsodbo!) Očitki proti meni so neosnovani. **Če sem kdaj koga objel ali poljubil, mislim, da to ni delikt.** (Glej § 129 b) kaz. zak.) **Tudi marsikoga med vami bi rad objel in poljubil!»** Dalje se je primerjal s Prešernom in Aškercem, vendar v hrupu se ni moglo razumeti, v katerem oziru se primerja Pesek s temi svetimi imeni.

Med «poštenjaki, ki so prišli Pesku stisnit roko in čestitat na uspehu», kakor poziva današnja «Jugoslavija», so se nahajali sledeči:

Člani načelstva NSS Juvan, Čebin in Tavčar, glavni urednik «Jugoslavije» Fakin, magistratni nastavljenec Kozinc, trgovec s parfumi Vizjak, poštni uradnik Urbančič. Imenovani so med glavnimi funkcijonarji NSS in njeni največji agitatorji. Jasno je torej, da večina NSS ščiti svojega eulenburgovca in se ž njim identificira.

Na kolodvoru sta bila tudi poslanec Brandner in član načelstva NSS dr. Krivic. Ta dva se pa nista pridružila, Peska nista pozdravila in mu nista hitela podati roko.

Konštatiramo, da med «gratulanti» ni bilo delavstva in da so večino gruče tvorili še zelo zeleni pobje.

Od Peskove hiše so se oboževatelji g. Peska hoteli podati pred «Jutro», da ga počaste s svojimi demonstracijami. Policija jim je pa sprehod zabranila.

V skupini je bilo pa tudi precej ljudi, ki so bili drugačnega mnenja, ko načelniki NSS in njih pomagači. Ko so Peskovci pozdravljali svojega glavarja, so se čuli opetovano krepki klici: «Sramota! Pfuj! Eulenburg!» Med pripadniki obeh mnenj se je nato razvilo prerekanje in vpitje, pri čemur se je zopet odlično uveljavljal član načelstva NSS g. Juvan, bivši kandidat za skupščino. Slišati je moral marsikatero grenko. Bilo je tudi mnogo klicev: «Barabe, dol s falotiI» Med udeleženci te scene je bilo tudi precej — žensk, ki so glasno izjavljale, da smatrajo ta dogodek za sramoto Ljubljani, češ, sedaj nam bodo pa začeli «dedce» zapeljavati.

NSS v znamenju bele rože, šopek, Peskova nedolžnost, družba imenovanih voditeljev NSS, — vkljub smešnosti te farse, pomeni ta večer za Ljubljano ponižanje, ki ga vkljub svoji indolenci ni zaslužila.

Nečistosti in nečednosti

«Jugoslavija» je v posebni izdaji indirektno vabila občinstvo, naj pozdravi Peska ob njegovem prihodu iz Ptuja, kjer je bil justificiran zaradi homoseksualnega nagnjenja in dejanja. In res se je zbralo kakih 40 mladeničev na kolodvoru. Ljubljana je sprejela že marsikaterega veljaka, ga burno pozdravljala ter se mu klanjala. Ljubljana se je klanjala čednosti in čistosti, Ljubljana se še nikdar ni klanjala nečednosti in nečistosti. Zgodovina ne pozna slučaja, da bi se javnost klanjala in javno slavila nemoralne propalosti. Nečistost in nečednost se skrijeta ter se ne upata na dan. **In tako mora biti. Gorje narodu, ki javno proslavlja nemoralnost. Bilo je v rimskih časih ob Kristusovem rojstvu, ko je silila pokvarjenost na dan, a tudi takrat ni bila nemoralnost javno proslavljena. Rimski narod je vsled svoje nečednosti propadel.**

O Antonu Pesku je danes sodnik izrekel sodbo, da je zakrivil homoseksualne akte. Peskov list «Jugoslavija» javlja njegov prihod v Ljubljano, spodbujajoč k slavnostnemu sprejemu. In res, se načelstvo slovenske stranke in nekaj mladeničev zbere na kolodvoru, pokloni šopek ter sprejme Peska na njegov dom...

Ali so se ljubljanski zreli možje in mladeniči klanjali Antonu Pesku zaradi tega, ker je Pesek zapeljeval gg. Š., Fl., L. itd. itd. k homoseksualnim aktom? Ali so ga pozdravljali zaradi tega, ker so učitelji, vzgojitelji našega naroda, z razkrinkanjem Peskove temne preteklosti mu onemogočili še nadalje zavajati moške k nenaravnim dejanjem? Ali naj v bodoče slavimo vse one, ki se spozabijo proti naravi? Ali naj postavimo Peska za vzor naši mladini, posebno moški mladini? Pesek spi na šopkih, ki so mu jih poklonili sprijeni sinovi Ljubljane.

V Ljubljani se je danes slavila nečistost in nečednost.

Kako dolgo še?

Ljubljana, 26. septembra.

Danes se je posebno izdanje «Jugoslavije» delilo zastonj, da se tako še bolj vidi, da je glavno glasilo NSS organ v obrambo in prikriv nje **dokazanega** Peskovega eulenburgovstva, in glavno glasilo za zastrupljanje osebne in politične morale. Časopis, ki si je nadel ponosno ime «Jugoslavija», si dovoljuje sledeče besede, **ki so krona dosedanjega delovanja tega lista in one podle klike, ki** skuša pod firmo narodnih socialcev in v osebne namene Peska in nekaterih drugih njegovih ljudi nečuveno zlorabiti mnoge napredne ljudi v naši domovini.

Posebno izdanje Peskove «Jugoslavije» pravi:

«Vsa silovita in brezmejna **podlost**, s katero je hotela propadajoča in amoralna klika JDS upropastiti svojega političnega nasprotnika je dobila danes primerno plačilo. Klemenčič je bil obsojen in ž njim vred je obsojena vsa JDS, ki je že pripravljala slavnostni banket. Vsa poštena javnost je z današnjim dnem obračunala za vedno s to priganjaško kliko, ki je povzročila celemu narodu sramoto».

Dalje trdi glavno glasilo Peskove klike sledeče:

Gospod Pesek je danes v Ptuju predmet viharnih ovacij. Vsak poštenjak hiti, da mu iskreno stisne roko in čestita na uspehu.

Končno se glavno glasilo NSS povzpne do ponarejanja. Njeno poročilo je **falzifikat sodbe.**

Poleg falzificirane sodbe, ki je v bistvenih delih drugačna, kakor resnična sodba, izrečena danes ob 10. uri predpoldne na ptujskem sodišču, so pa izvajanja, tiskana v posebni izdaji «Jugoslavije», **še enkrat falzifikat.** Debelo tiskano je: «Nedolžnost Peska sodnijsko dokazana!» Dalje: «Eno stoji: Pred edino pristojnim forom se je vkljub vsem mahinacijam nasprotnikov dokazalo, da gospod Pesek nikdar ni zagrešil dejanj, katerih ga je ta klika dolžila in da je bilo to blatenje le najogabnejše sredstvo v boju za rešitev potapljajoče se JDS.

Na drugem mestu objavljamo **besedilo razsodbe,** kakor je bila danes razglašena v Ptuju. Iz te razsodbe je razvidno, da se je Pesku **eulenburgovstvo po pričah dokazalo** in da je bil obtoženi Klemenčič **v tem oziru oproščen.** S tem moralno obsojeni Pesek nosi tudi vse stroške tega dokaza, in ti stroški tvorijo večji del, ker se je skoraj vsa razprava vrtela le okrog dokaza resnice. **Naj ennesesarska klika še dalje laže in taji po prosluli metodah svojega šefa, nič ne more prikriti resnice ptujske razsodbe.** Drznili so se danes napisati, da se je izkazala Peskova nedolžnost; vkljub razsodbi in vkljub jasni sodnikovi motivaciji te sodbe so razglasili po Ljubljani, da Pesek očitanih mu dejanj ni nikdar zagrešil, čeprav so mu bila sodno dokazana!

Pri razpravi sta bila kot Peskova zaupnika prisotna gosp. prof. univ. zdravnik dr. Šerko in odvetnik dr. Rybar. Prvoimenovani je svoječasno javno branil Peska, ker je verjel njegovim zatrjevanjem, da je nedolžen. Drugi je član načelstva NSS. Oba gospoda sta bila prošlo soboto ves čas prisotna pri obravnavi, slišala sta izpovedbe vseh prič. **Kaj pravita ta dva gospoda na nesramne laži «Jugoslavije»? Razumemo, da sta prejšnjim lažem «Jugoslavije» verjela in razumemo,** da z njima vred tudi mnog drugi ni mogel misliti, **da bi pokvarjenost pri vodilnih osebah te stranke bila res tako velika,** da bi Pesek sam in njegova klika s pomočjo svojega dnevnika tako predrzno lagala in se poskušala rešiti z lažjo. Javnost ve, kako je ta klika odgovorila na ugotovitev eulenburgovstva potom okrajnega glavarstva, in javnost ve, da je bil Pesek opozorjen, naj se raje umakne, dokler je še čas. On pa in njegova klika ter rani drugi pomočniki so odgovorili z **najhujšim bobnajočim ognjem klevetanja, laži, obrekovanja, najostudnejšega zavijanja. Ta metoda se nadaljuje!**

Ali se gospod dr. Otokar Rybař strinja s pisavo «Jugoslavije»? Ali je z ozirom **na vse to, kar je *sam slišal* pri razpravi v Ptuju, *tudi on mnenja,* da Pesek *ni zagrešil eulenburgovstva,* ki se mu je očitalo? Ali se strinja s pozivom «Jugoslavije», da naj vsak poštenjak hiti, a Pesku iskreno stisne roko in čestita na uspehu?**

Vprašamo tudi prof. Šerka, ali je tudi on mnenja, da Pesek ni zagrešil eulenburgovskih dejanj?

Javnost se nadalje vprašuje:

Ali ostane Pesek še nadalje član načelstva NSS?

Ali obdrži Pesek narodnosocijalni mandat v ljubljanskem mestnem svetu?

Ali bo NSS obdržala Peskovo kliko in ali bo še *dalje trpela v svoji sredi tiste ljudi, ki so Peskovi osebni pomagači* in *njegova desna roka in ki organizirajo v trenutku, ko to pišemo, na kolodvoru slavesen sprejem eulenburgovcu, ki je bil po zaslugi te klike in njenih zaveznikov izvoljen za ljubljanskega župana:* Anton Pesek kot naslednik Ivana Tavčarja in Ivana Hribarja?

Zadoščenje

ZAUPNICA ŽUPANOV ROGAŠKEGA OKRAJA DRJU. PIRKMAIERJU.

Rogatec, 25. septembra.

Župani rogaškega okraja, med katerimi je tudi več pristašev klerikalne stranke, so soglasno sklenili zaupnico od Peska obrekovanemu ptujskemu okrajnemu glavarju drju. Pirkmaierju ter so odposlali sledeči dve pismi:

Gospodu dr. Otmarju Pirkmaierju,
vodji okrajnega glavarstva
v Ptuju.

V zadnjih tednih smo zasledovali podlo gonjo, ki so jo uprizorili proti Vam elementi, ki hočejo uničiti, ali vsaj oblatiti vse, kar je v naši mladi domovini dobrega. Podpisani župani rogaškega okraja poznamo že od Vašega prihoda v Ptuj **Vaše vzorno in nesebično delovanje v vsakem oziru in Vam tem potom izražamo svoje popolno zaupanje in odkrito spoštovanje.**

Gospod Ivan Hribar,
kr. namestnik
v Ljubljani.

V prilogi Vam, gospod kraljevi namestnik, prediagamo prepis zaupnice, katero smo poslali našemu priljubljenemu vodji okrajnega glavarstva v Ptuju, gospodu drju. Otmarju Pirkmaierju ter Vas iskreno prosimo, da z vso odločnostjo ustavite brezvestno gonjo proti odličnemu uradniku. Ta gonja že predolgo zastruplja našo javnost in ruši neopravičeno ugled državnih oblasti.

Dne 24. septembra 1921.

V. Bizjak, župan v Rogaški Slatini; J. Žurman, župan pri Sv. Trojici; V. Žurman, župan v Okolici Slatina; Andrej Cverlin, župan na Brestovcu; Janez Roškar, župan v Rajnkovcah; Jožef Anderlič, župan v Nimnem; Anton Kos, župan pri Sv. Katarini; Alojzij Anderlič, župan v Platu; J. Stiplošek, župan v Sp. Sečovem; Bl. Bukšek, župan v Donački gori; F. Letonja, župan v Čermožišu; Anton Pulko, župan v Žetalah; Anton Debelak, župan v Tekačevem; Hijeronim Zabau, župan pri Sv. Mohorju.

Naš novi podlistek

CLAUDE FARRERE: «MORSKI ROPAR».

Prihodnji teden prične izhajati v «Jutru» v podlistku svetovznani roman «Morski ropar». Napisal ga je slavni francoski pisatelj Claude Farrère med vojno. V zadnjih štirih letih je roman doživel v Franciji in v raznih prevodih po vsem svetu nebrojizdaj. Ni čuda! Farrèrevi romani imajo prednost, s kakršnimi se smejo ponašati le redki najboljši romani svetovne literature. Kakor «Morski ropar», so razširjeni v stotisočih izdajah po vsem svetu tudi drugi romani istega pisatelja, n. pr. «Opium» (Fumée d' Opium), «Bitka» (La Bataille) «Deca kulture», (Les Gens de Culture) in «Naše ljube zaveznice» (Les petites Alliées). Iz nebroj ocen, ki so jih polne literarne revije skoraj vseh jezikov, navajamo samo nekaj mest:

«Farrère je sijajen pripovedač, ki zna iz lastne izkušnje točno in z živimi barvami opisovati bodisi bitke in moritve, bodisi strasti žehteče noči ljubezni, lepoti morja, indijskih gozdov in šum, mehikanskih skalnatih otokov, kitajskih in anamitskih beznic, japonskih bordelov, pariških salonov, tihih cerkva, hrumečih pristanišč. Kakor očividec riše moč opija in muke kadilca, z največjo umetniško tvorno silo prikazuje čutne užitke žen, doživljaje kolonistov, oficirjev in takozvane bolje družbe v domovini in v daljnih kolonijah. Njegovi zgodovinski črteži se smejo primerjati grandijoznim slikam iz romanov «Z ognjem in mečem» Henrika Sienkiewiča ali «Trem mušketirjem» Dumasovim. In še več! Umetniško je oblikoval in nam predočil dogodke, ki so bodisi resnični, bodisi pesniško občuteni. Njegovi spisi niso politični. Farrère je poet in njegove pripovedke rišejo usodo ljudi. Z neodoljivo ljubeznijo spretnega pripovedača slika včasih škandalozne prigode do kosti pokvarjene kulturne družbe z gracijo, ki dela, da so njegovi spisi sami kakor vroči, razburljivi in opasni tropični doživljaji.»

V našem romanu slika pisatelj Francijo koncem 17. stoletja, v njeni junaški dobi. Junak romana je znameniti morski ropar Tomaž Trublet, nazvan «Jagnje». Mojstrsko so narisani v njem prizori iz pomorskega življenja, junaške prigode, krvave bitke, drzni pohodi, pijanost ljubavnih noči, tropičnega podnebja, razvratne družbe. V romanu se druga za drugo vrste žive, strasti polne slike, burni dogodki, ki jih čitaš ves zadahnjen, pa ne moreš knjige odložiti, dokler nisi končal zadnje strani... Pa vendar roman ni navaden izdelek za kaline, ki hlepe samo po senzacijah, marveč je delo visokih literarnih in umetniških kvalitet, primerno ravno tako za preprost kakor za najbolj razvajen okus.

Kakor znani francoski romanopisec Pierre Loti, tako je tudi Claude Farrère — (pravo njegovo ime je Bargon) — francoski pomorski častnik. Kakor Pierre Loti je tudi Farrère uvedel v sodobno francosko slovstvo novo vrsto romanov. Povprečni Francoz, slično kakor Slovenec, ne potuje mnogo in se iz daleka ne more meriti z Angležem. Njegovo obzorje ne sega čez francoske meje in zlasti francoski pisatelj črpa navadno svoje snovi iz domačega življenja, ponajveč iz velikega in često motnega pariškega studenca. Le oni Francoz, ki mora, se poda v tujino, izseljenec, ki mu doma ni več obstanka, pustolovec ali pa uradnik, ki je premeščen v kolonije, ali pa častnik, ki spremlja svojo trobojnico po «morja širokih cestah». Značilno je za visoko francosko kulturo, da so se med temi uradniki in častniki našli pisatelji tolikih sposobnostih, kakor so Pierre Loti, Pierre Mille in Claude Farrère.

V vrsti zanimivih «Jutrovih» podlistkov gre novemu romanu odlično mesto. Kdor se hoče iznebiti raznih, često manj vrednih, za pouličnega okusa preračunanih izdelkov, in komur je mar za resnično zanimivo, zabavno, poučno in razburljivo prebiranje zgodovinskih, družabnih, bojnih in ljubavnih dogodkov, naj nikar ne zamudi te prilike in naj si pravočasno poskrbi, da dobi nadaljevanje romana redno vsak dan v roke.

Novi naročniki, ki se javijo tekom oktobra, dobe na zahtevo ponatis onih nadaljevanj, ki izidejo od 2. oktobra dalje. V novembru se ponatisi ne bodo več dajali.

Sokolski vestnik

Sokol II v Ljubljani naznanja svojemu članstvu in občinstvu, da priredi v nedeljo dne 9. oktobra 1921 na Kongresnem trgu veliko dobrodelno javno telovadbo z krasnimi dobitki. Razprodaja tombolnih tablic, a en dinar, se prične danes. Segajte pridno po njih.

Sokol II, glasbeni odsek se je ustanovil šele pred nekoliko meseci. Uspeh, ki ga je bil dosegel v tako kratkem času in v tako neugodnih okoliščinah, je vse kakor presenetil. Vsak dan smo videli nov prirastek, imeli nov materijal in bili smo, odkrito povedano, optimistični. Nismo se strašili ne truda ne žrtev. Žal, da smo morali zaiti v dolgove, posebno ker so izostali viri za kritje, na katere smo računali. Pri vsej tej nezgodi pa nas tlači hudo zlo, da nimamo nikjer prostora za vaje. Vse to pa je že potrlo marsikoga izmed naših glasbenikov in bati se je, da ne nastopi kriza, ki bi imela posebno za bodoče leto slabe posledice. Da se to prepreči, je sklenil odbor napraviti dne 9. oktobra večjo prireditev v Ljubljani, ki bo imela blagi namen, dati odsku novih moči. P. n. občinstvo se na to že sedaj opozarja.

Sport in turistika

Nogometne tekme v Mariboru. V nedeljo je prišlo v Mariboru pri odigravanju prvenstvenih tekem do velikih iznenadenj. Najboljši klubi so doživeli razočaranje. «Maribor» je le z 11metrovko izenačil tekmovanje z mladim klubom «Korotanom». Tekma je končala 1:1 (0:0). «Rapid» je bil proti pričakovanju poražen od «Atletikov» s 6:3 (6:1). S tem je Rapid popolnoma izgubil vodstvo, za katero se sedaj borita «Maribor» in «Atletiki». v prvenstveni tekmi Atletiki (rezerva proti Rapidu II izmagal Rapid s 5:2. Tekma «Svoboda I» proti «Maribor» (rezerva) je končal 4:2 v prid «Maribora».

Politične beležke

✝ **Seja načelstva JDS** se vrši v sredo, dne 28. septembra ob 2. popoldne.

✝ **Ljubljanski škof dr. Jeglič** je demonstrativno odrekel sodelovanje svoje katoliške duhovščine pri spominskih svečanostih povodom štiridesetdnevnice smrti kralja Osvoboditelja. Sklicval se je na sklep jugoslovanskega episkopata, toda kot vidimo iz poročil zagrebških listov, so se vršile spominske svečanosti po vseh jugoslovanskih škofijah razne ljubljanske in zagrebške. Torej samo dva jugoslovanska škofa, ljubljanski Jeglič in zagrebški Bauer, sta se pokazala v svoji pravi barvi, medtem ko so se vsi ostali jugoslovanski škofje zavedali spoštovanja, ki so ga dolžni velikemu kralju. Vrhu vsega pa seveda ljubljanski škof Jeglič ni pozabil, da hiti v Zagorje, kjer je bral slovesno mašo na katoliškem shodu, a za kralja ni imel časa, da bi opravil bilje, kot so to naredili vsi jugoslovanski škofje. V postopanju ljubljanskega škofa Jegliča imajo najsijajnejši odgovor vsi oni, ki so se nedavno zavzemali za tega «jugoslovanskega vladiko».

AKO SE HOČEŠ VARNO VOZITI PO ŽELEZNICI, PODPIŠI DRŽAVNO POSOJILO.

Imenovanja

* **Za profesorje na slovenskih srednjih šolah** so imenovani: Josip Napotnik na drž. realni gimnaziji v Celju (franc., nem.); Josip Gorečan istotam (telovadba); Srečko Brodar istotam (prirodopis); na ljubljanskih srednjih šolah: Josip Žilih (I. drž. gimnazija, slov., nem., zgodovina); Fran Zidar (I. drž. gimn., slov., nem.), Mihael Markič in Hinko Klešnik (I. drž. gimn., klasič. filol.), Karel Kunc (I. drž. gimn., mat. in fiz.), Mihael Kambič (realna gimn., risanje), dr. M. Šerko (real. gimn., prirodopis), Maks Pirnat (real. gimn., slov.), dr. Fran Novak (realka, mod. jeziki), Leopold Andrée (realka, mat., fiz.), dr. P. Brežnik (realka, franc.), Fran Mašera (realka, prirodopis), dr. Anton Papež (realka, kemija), Peter Zmitek (realka, risanje). V Mariboru s oimenovani: dr. Maks Kovačič na drž. realki (zgod., geogr.), dr. Janko Kotnik istotam (franc., slov.), Alfonz Vales na meškem učiteljišču (prirodopis). Na realni gimnaziji v Ptuju so imenovani: dr. K. Zelenik (francoščina), dr. Franc Kotnik (slov.), Fran Alič (klas. fil.).

* **Za ravnatelja gimnazije v Novem mestu** je imenovan profesor na istem zavodu dr. Lubivoj Škerlj.

* **Izpremembe v poštni službi.** Za poštarja v Selcih nad Škofjo Loko je imenovan poštni adjunkt Rudolf Murmayer, poštna aspirantka Ljudmila Kržišnik pa za odpravnico v Dragatušu. Premeščeni so: poštni oficijant Franc Žekelj iz Maribora, poštne oficijantke Amalija Rober iz Maribora, Gabrijela Primšar iz Ljubljane, Marija Ribič in Suzana Kogoj iz Celja, Antonija Tavželj iz Grobelnega in Anica Kurent iz Brežic — vsi v področje poštnega ravnateljstva v Sarajevo; poštni adjunkt Vekoslav Jelenec iz Ptuja v Veliki Bečkerek, poštar Hinko Baš z Bizeljskega v Medvode, poštar Rupert Tručl, iz Maribora v Zidan most, poštni oficijantki Herma Radolič iz Celja v Ljubljano in Angela Gorenc iz Krškega v Celje, poštni oficijant Mirko Hočevar iz Ljubljane v Celje, poštne oficijantke Anka Pirc iz Zidanega mosta v Ljubljano, Frančiška Vrtačnik iz Litije v Maribor in Jakobina Kolbe iz Ljubljane v Celje. Poštni službi so se odpovedali poštni praktikanti Janko Prodnik, Miha Valenčič in Vinko Gregorčič. Trajno so upokojeni: poštarica Marija Hoffmann v Št. Petru v Savinjski dolini in poštna adjunktinja Matilda Krisper v Šmarju pri Jelšah. Umrl je poštar Janko Praprotnik v Strnišču.

* **Imenovanje v finančni službi.** Finančni minister je v delokrogu delegacije finančnega ministrstva v Ljubljani imenoval za računske asistente: Antona Omerzo, Frana Mlakarja, Martina Žagarja, Alojzija Vesela in Frana Lapinška.

* **Imenovanja v področju agrarne direkcije ljubljanske.** Imenovani so pri agrarni direkciji v Ljubljani: direktor dr. Friderik Lukan za direktorja v činu načelnika I. razreda; bivši sodnik v Pulju in neukazni referent Albin Radikon za referenta III. razreda; pisar II. razreda dr. Vinko Zorec za sekretarja III. razreda; pri okrožnem agrarnem uradu v Ljubljani: inženjer in neukazni referent Matej Kosmač za referenta III. razreda; učitelj vinorejske in sadjarske šole Vladimir Ulrih za sekretarja III. razreda; pri županijskem agrarnem uradu v Mariboru: dosedanji sekretar pri Ljubljanski agrarni direkciji dr. Jakob Štefančič za sekretarja II. razreda; pri okrajnem agrarnem uradu v Murski Soboti: neukazni sekretar Mato Gregorović za sekretarja II. razreda; dosedanji sekretar županijskega agrarnega urada v Ljubljani Ernest Bratuž za sekretarja III. razreda in neukazni pisar Fran Cerkvenik za pisarja III. razreda.

Domače vesti

* **Državno investicijsko posojilo.** Klub «Soča» je podpisal 12.000 K državnega investicijskega posojila.

* **Naš konzulat v Gradcu.** Kakor se nam poroča iz Beograda, je ministrski svet sklenil, da se ustanovi v Gradcu redni kraljevski konzulat. Obenem je bil g. Vladimir Budisavljević imenovan za našega konzula v Gradcu.

* **Pokrajinski namestnik na lovu.** Pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar se za nekaj dni odpelje v Beljo, da se udeleži v nekdanjih gozdovih nadvojvode Fridriha velikega lova na jelene in divje mrjasce. V njegovi odsotnosti vodi posle pokrajinske uprave podnamestnik dr. Vilko Baltič.

* **Zaprisega ljubljanskega učiteljstva.** V nedeljo dopoldne je bila v dvorani Mestnega doma svečana zaprisega ljubljanskega učiteljstva meščanskih in osnovnih šol. Ceremonijo je opravil katehet g. Čadež, šolski nadzornik gosp. Fran Hočevar pa je imel pri tej priliki krasen patrijotični govor.

* **Ukinjenje notranjih potnih legitimacij.** Minister za notranja dela je izdal naredbo o ukinjenju potnih legitimacij za notranji promet.

* **Izid volitev v cenilno komisijo za Ljubljano.** V nedeljo so se vršile v Ljubljani volitve davčnih upravičencov v cenilno komisijo za odmero dohodnine za meto Ljubljano. Udeležba je bila jako pičla. Zmagala je kljub temu demokratska lista, ki je prodrla z 200 glasovi proti klerikalni listi, ki je dobila 138 glasov. V komisijo so bili izvoljeni: Ivan Jelačin starejši, trgovec; Alojzij Sušnik, trgovec; Josip Medved, trgovec; Ivan Rozman, čevljarski mojster in Fran Kavčič, gostilničar. Ker je bil šesti demokratski kandidat Ivan Zakotnik neveljaven, je prišel slučajno v komisijo tudi klerikalec Ivan Ogrin. Za ugoden izid volitev ima zaslugo v prvi vrsti knjigovez g. Ivan Jakopič, ki je z neumorno agitacijo zainteresiral napredne volilce za te volitve.

* **Predsednik Zveze poštnih organizacij gosp. Urbančič** je smatral za potrebna, da na kolodvoru pozdravi Peska. Gosp. Urbančič je znova pozabil, da se predsed. Zveze poštnih organizacij ne sme izlagati na tak način, da pride lahko ves poštarski stan na sum, da z Urbančičem in preko njega odobrava Peskovo moralo. Mi že dalj časa opazujemo nastopanje gosp. U., to pot pa je on sam izbil sodu dno. Ljudi, ki moralno justificiranim ljudem hodijo na kolodvor prirejat demonstrativne sprejeme, ne moremo rabiti na čelu organizacij, kjer morajo biti spoštovani občutki vseh strank in njih nazori o javni morali.

* **Ukinjenje ljubljanske medicinske fakultete.** G. vseučiliščni profesor dr. Metod Dolenc nam piše: «Notica v ‚Jutru' z dne 25. t. m. št. 227 o ‚ukinjenju ljubljanske medicinske fakultete' utegne napraviti utis, kakor da si delegati vseh 3 vseučilišč naše države še niso na čistem, kaj naj predlagajo ministrstvu prosvete glede organizacije vseučilišč. Kakor delegatu ljubljanske univerze od prve do zadnje seje komisije za izdelanje projekta univerzitetnega zakona in potrebnih naredb mi je na tem ležeče, da ugotovim sledeče: **Od prvega početka svojega delovanja (20. februarja t. l.) pa do zadnje svoje seje (26. avg. t. l.) komisija delegatov vseh treh univerz ni niti za las odnehala od zahteve, da bodi medicinska fakulteta tudi v Ljubljani.** Tako načrt novega, edinstvenega vseučiliškega zakona, kakor tudi načrti obče naredbe in fakultetskih naredb so zasnovani na tej podlagi. Vsi ti načrti pa so že predloženi ministrstvu za prosveto».

* **Otroško igrišče «Ženskega telovadnega društva v Ljubljani»** se bo zaključilo koncem septembra, do tedaj pa ostane odprto od 10.—13. dopoldne in od 14. in ½—18. zvečer. Ob zaključku sezije hoče društvo javnosti podati sliko o stanju igrišča. Naprava je bila pozdravljena z največjim odobravanjem od vseh strani, kar priča predvsem dejstvo, da je bilo vpisanih 198 otrok brez vsake agitacije z najrazličnejših krogov. Dan na dan so se zahvaljevale presrečne, razbremenjene matere odboru in učiteljstvu, otroci pa bi bili ostajali najraje preko kosila na igrišču, kjer je bilo tako lepo. Tekom tednov se je pa pokazala zopet druga slika. Pomanjkanje vode, pomanjkanje sence v neprestano naraščajoči vročini, je postalo vzrok, da so otroci izostajali drug za drugim. Bilo je pa tudi mnogo, mnogo onih, ki bi bili radi prihajali in plačevali malenkostni prispevek dnevno 1 krono in še manj za otroka, pa je bil tudi ta izdatek pretežak in tudi število teh je naraščalo. Pridružili so se tem še oni srečni, ki so odšli na počitnice in ti najsrečnejši so se rade volje povrnili na prostor, dokler ni bilo šole. S te slike posname odbor sledeče: Vodovod je napeljan, za senco preskrbi pred zimo potrebne nasade in zastavi vso silo, **da izposluje potrebno dovoljenje** za postavitev telovadnice in garderobnih prostorov še pred zimo. Da bi stala telovadnica bi bila senca, voda, prostor za dež in oddih malčkom, bi telovadili v tej lepi jeseni lahko pod ono zračno streho, mesto da potiskamo otroke v naše nehigijenične telovadnice. Onim materam pa, katerim gmotno stanje ne dovoli, da privoščijo otrokom okrepila na svežem zraku, naj priskoči socialno skrbstvo na pomoč. Društvo se ni strašilo ogromnih izdatkov naprave, ne straši se stroškov vzdrževanja prostora, vendar, če hočemo, da bo disciplina na prostoru taka kot je bila, rabimo za to kvalificiranega nadzorstva in še hočemo, da zadenemo in koristimo najpotrebnejšim krogom, katerim je bila naprava namenjena, jih ne smemo in ne moremo obremeniti z novimi izdatki. — Slednjič pripominjamo, da imamo med onimi otroci, ki so vztrajno zahajali na prostor najboljše vzglede, kako so se vidno popravljali kar so zahajali na igrišče. V prihodnji seziji se bo odbor obrnil tudi do gg. zdravnikov, da ob vpisovanju pregledajo, pretehtajo posamezne in nadzirajo deco, da bomo ob zaključku lahko s statističnimi podatki telesnega napredka poročali. — Ohranite torej naključno naklonjenost našemu društvu, podpirajte ga vsak po svoji moči, da pridemo lažje do cilja. Ve matere pa, ki ste nam zaupale svojo deco, zaupajte jo še dalje; če imate novih želja, povejte nam, poslušati Vas hočemo, da koristimo Vam in Vaši deci.

* **Društvo Stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani,** opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 28. septembra 1921 ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično desno.

* **Diskusijski sestanek društva «Pravnik» v Ljubljani.** Načrt zakona o sodnikih (sodniška službena pragmatika) je zgotovljen in poslan kompetentnim faktorjem v oceno. Da ne seznanijo z načeli projektiranega zakona pravniki, osobito sodniki, poročata o tem zakonu na prihodnjem pravnikovem sestanku sodni svetnik Peter Kržič in državni pravdnik dr. Avgust Munda. Sestanek se vrši v torek, dne 27. septembra ob 5. popoldne v dvorani št. 79 pravosodne palače. Po obeh referatih diskusija.

* **«Goriška Matica».** Klub «Soča» naznanja, da je prevzel poverjeništvo «Goriške Matice», ki izda za leto 1922. bogato ilustriran koledar z mnogimi slikami naših kulturnih in političnih delavcev minulega in sedanjega časa, slike naših pesnikov, pisateljev, glasbenikov, politikov, poslancev, pokrajinskih slik itd. Glave posameznih mesecev bodo krasile risbe znanega goriškega umetnika A. Bucika. Na prvi strani bo krasna risba, ki bo izražala geslo: «Bodi zdrava domovina!» Naši pesniki in pisatelji bodo v koledarju skoro polnoštevilno zastopani s svojimi duševnimi proizvodi. S koledarjem izda «Goriška Matica» povest «Naši ljudje» izpod peresa dr. Alojzija Remca, in «Gorske pravljice» dr. Jožeta Lovrenčiča. Motivi iz obeh knjig so vzeti iz Primorja. Cena vsem trem knjigam znaša 5 lir, za trdo vezan koledar naj se doda še 2 liri. Cena je zelo nizka, vsled česar vabimo vse ljubitelje naše knjige in vse, katerim je na srcu kulturni napredek našega naroda v Italiji, da knjige naroče, ter tako podprejo «Goriško Matico», ki postane brezdvomno važno kulturno podjetje v Julijski Benečiji. Namesto lire more se vposlati 46 K oziroma 65 K na klub «Soča», Beethovnova ulica št. 15 v Ljubljani.

* **Puškarna v Kranju, registrovana zadruga z o. z.** Po izpraznitvi Koroške je bila prisiljena tudi cvetoča puškarska industrija v Borovljah izseliti se iz dotedanjega bivališča. Svoje novo zavetišče je našla v Kranju na Gorenjskem, kjer se je organizirala v začetku letošnjega leta v obliki zadruge z o. z. Tovarniško podjetje je opremljeno v popolnem obsegu za izdelovanje vsakovrstnih lovskih pušk in razpolaga s najmoderenejšimi stroji na električni pogon. Popravila se izvršujejo strokovnjaško ter se računajo po zamudi časa najnižje. Ljubljanskega sejma se je udeležila puškarna s svojimi prvovrstnimi izdelki pušk raznih sistemov, municije, revolverjev, pištol in raznih lovskih potrebščin. Priporočamo jo kot prvovrstno tvornico te stroke v Jugoslaviji cenjenim interesentom. Cenike pošilja na zahtevo.

* **Nova častna občana.** Z Bleda nam poročajo, da je tamkajšnji občinski odbor v seji dne 20. septembra t. l. izvolil namestnika ministra Ivana Hribarja in g. profesorja vseučilišča v Novem Yorku Mihajla Pupina, ki si je pridobil za Bled veliko zaslug in kot zaveden Slovan rešil naš gorenjski kot, zlasti Bled in Bohinj. Istočasno s temi imenovanji je bil preklican dr. Ivan Šusteršič kot častni občan Blejske občine.

* **Iz Radovljice** nam poročajo: Griža, ki tudi po Gorenjskem hudo razsaja in zahteva vsak dan nove žrtve je ugrabila rodbini okrajnega tajnika v Radovljici g. Rudolfa Puca triletnega sinčka Davorja. Težko prizadetim starišem iskreno sožalje.

* **Umrl** je v nedeljo v Mariboru vladni koncipijent gosp. Josip Bežek.

* **Volitve v davčno komisijo v Mariboru.** Pri nedeljskih volitvah v davčno komisijo za mesto Maribor je zmagala z veliko večino lista zveze pridobitnih slojev. Socijalni demokratje, ki so postavili lastno listo, so kljub temu, da so že na vse zgodaj zasedli volilne prostore, propadli. Dobili so 120 proti 329 glasovom, ki jih je dobila lista trgovcev in obrtnikov.

* **Izpremenba posesti.** Veletrgovina Reiter v Slovenjgradcu je s posestvom vred prešla v slovenske roke. Kupili so jo bratje Kopač.

* **Novi rektor zagrebške veterinarske šole.** Za šolsko leto 1921/22 na kr. veterinarski šoli v Zagrebu je izvoljen za rektorja javni redni profesor dr. Franjo Zavrnik. Novi rektor je doma iz Dravske doline.

* **Iz Prekmurja** nam pišejo: Madžaronski agitatorji, ki so preslepili del nerazsodnega ljudstva v gorenjem Prekmurju so po večini pod ključem in oni, ki so hujskali na veleizdajo so odpeljani v Maribor. Da se je položaj tako naglo zboljšal, zato gre zasluga skoraj edino orožništvu, ki je s taktom in obzirnostjo posredovalo, da vojaštvu ni bilo treba rabiti orožja proti zapeljani množici. Madžarski agitatorji na niso edini in niso glavni krivci. Odgovornost pada predvsem na našo civilno upravo, ki je slabotna in neodločna tam, kjer je preje pel madžarski bič. Povrh je popolnoma neznožna. Pravočasno je bila informirana o pripravljajoči se demonstraciji in kaj je ukrenila? Mesto, da je poklicala kmete iz zavednih vasi, da bi bili kot protiutež madžarski demonstraciji, je porogljivo zanikala: Eh, saj ni nič! Še enkrat povedano: Tukajšnje ljudstvo je dobro, a potrebuje energične, pravične uprave brez rokavic. Če še to ne bo zadostovalo, pridemo še s tehtnejšimi dokumenti.

* **Poizvedovanje za pogrešanimi rojaki v Ameriki.** Naš generalni konzulat v Newyorku je na konkretno prošnjo, da bi poizvedoval za nekim pogrešanim rojakom v Ameriki, naznanil, da mu prihajajo vsak dan take prošnje, da pa je dobil na vse pozive v amerikanskih slovenskih časopisih doslej samo dva odgovora. Iz tega je razvidno, da je ta način iskanja pogrešanih rojakov malo priporočljiv. Generalni konzulat zaradi tega priporoča, da se je bolje obrniti naravnost na znane rojake v Ameriki, ker rojaki v vsakem mestu navadno poznajo drug drugega.

* **Ruski begunci v Jugoslaviji.** Na eni izmed zadnjih sej ministrskega sveta se je sklenilo, sprejeti še del ruskih beguncev v našo državo. V poštev pridejo begunci, ki se nahajajo sedaj na otoku Lemmosu. Rusi se bodo uporabili za delavce pri zgradbi železniških prog.

* **Z dunajskega vseučilišča.** Na dunajskem vseučilišču se vrši vpisovanje inozemskih dijakov v času od 10. do 15. oktobra. V prvi letnik medicinske fakultete se zaradi pomanjkanja učnih sredstev v anatomiji ne bo sprejelo več kot 400 dijakov.

* **Smrtna nesreča.** Pod avtomobil, ki vzdržuje zvezo med Mariborom in Radgono, je zašel pretekli teden neki gluhonem človek, ki je obležal na mestu mrtev.

* **Požar v Golobovi tvornici kemičnih izdelkov na Glincah.** Včeraj, okoli 10. ure dopoldne je v laboratoriju tvornice kemičnih izdelkov Golob & Komp. na Glincah, nenadoma buknil mogočen plamen, ki je mahoma objel ves lokal. Delovodja, g. Avgust Debevec, je ravno kuhal čistilo za kovine. Najbrže je bil lonec prepolen in ga je odmaknil, pri čemer se je čistilo razlilo in vnelo. Ogenj je nato takoj objel lonec in švignil mogočen plamen po prostoru. Delovodji Debevcu se je pri tem vnela obleka. Pridrvel je ves obupan iz delavnice in klical na pomoč. Z največjo naglico so pogasili na njem gorečo obleko, njega pa težko ranjenega odpeljali takoj z avtomobilom v deželno bolnico. Imel je močne opekline na nogah in rokah in na hrbtu. Med tem se je ogenj v kuhalnici razširil z bliskovito naglico. Ker je imel polno hrane, obstoječe iz raznih barv, je kmalu udaril iz strehe. Nevarnost je bila velika, da poseže tudi po sosednjih poslopjih, kjer so spravljene velike zaloge že izdelanega blaga in več vagonov olja. Prva je bila na kraju nesreče požarna bramba iz Ljubljane z več brizgalnicami, njej so se pridružili gasilci iz Viča in tobačne tovarne. Po energičnem delu se je gasilcem posrečilo ogenj lokalizirati in preprečili grozečo katastrofo. Zgorel je ves inventar laboratorija in del strehe, poškodovano pa je tudi zidovje. Škoda se ceni na 400 do 500.000 K.

* **Požar v Rušah.** V nedeljo, okoli pol 14. ure se je vnelo gospodarsko poslopje posestnika Viktorja Glaserja v Hlebičevem na Smolniku pri Rušah. Ruška požarna bramba se je takrat ravno vežbala in se takoj odpeljala na kraj nesreče, kjer je ogenj kmalu omejila. Zgorelo je poleg poslopja tudi nad 300 metrskih stotov sena, kar je ob letošnji suši za pogorelca naravnost neprecenljiva izguba.

* **Smrtna obsodba.** Pred mariborsko poroto se je pretečeno soboto končala obravnava proti Kralu Živku, obtoženemu hudodelstva umora. Porotniki so z osmimi glasovi potrdili, da je Živko kriv umora svoje žene. Senat je na podlagi pravdoreka obsodil Živka na smrt na vešalih.

* **Nezgode.** 62letni mizar južne železnice v Mariboru si je pri padcu z drevesa zlomil desno nogo pod kolenom. — 15letna Elza Pečuh si je pri padcu na cesti zlomila levo roko.

* **Aretacije.** V Mariboru je bila aretirana radi prepovedanega povratka Marija Neubauer iz Hajdina, Fani Weinzerl pa radi tatvine. Obe sta bili oddani v sodne zapore.

* **Tihotapec ustreljen.** Finančna straža v Zirch je v petek naletela na večjo družbo tihotapcev, ki se na poziv niso hoteli ustaviti, ampak so se postavili v bran. Straža je bila radi tega prisiljena rabiti orožje. Oddala je par strelov. Eden tihotapcev je bil pri tem smrtnonevarno zadet in se je na mestu zgrudil mrtev na tla. Pri njem so našli tobak, kavo in več srebrnega in drugega denarja. Dva tihotapca sta bila nato aretirana, ostalim pa se je posrečilo pobeniti preko meje.

* **Nasilen tat.** Pretečeni četrtek je bil v Brezju pri Kovosju Jancz Ovsenek smrtnonevarno obstreljen. Obstrelil ga je France Miklavčič, ki je bil nakradel polno vrečo hrušk, ko pa jih je hotel odnesti, mu je to Ovsenek skušal zabraniti. Sprožil je proti Ovseneku nabasano puško. Krogla je šla skozi desno stran prsi. Miklavčiča so orožniki že aretirali ter ga izročili sodišču.

* **Cenjeni čitatelji se opozarjajo** na oglas tvrdke Žalta & Žilič.

JAMSTVO ZA DOHODNINO IN PLAČARINO

predpisano od izpremenljivih službenih prejemkov nameščencev. Dosedaj so bili le službodajalci, ki izplačujejo nameščencem stalne službene prejemke, to je prejemke pogojene v daljših, kakor štiritedenskih rokih, zavezani ob izplačilu odtegovati dohodnino in plačarino ter jo v četrtletnih rokih odvajati davčnemu uradu. Novi zakon z dne 27. junija 1921. (Ur. l. št. 240) pa uveljavlja v čl. 36, IV št. 6 jamstvo službodajalcev tudi za dohodnino in plačarino, predpisano nameščencem od izpremenljivih službenih prejemkov, to je od dnin, akordnih plač itd. ako je nameščenec pri njih dalje zaposlen nego mesec dni. Med obema obvezama je bistvena razlika. Dočim so službodajalci v prvem primeru (stalni prejemki) zavezani pobirati dohodnino in plačarino, so v drugem (izpremenljivi prejemki) le **pooblaščeni**, da pobirajo odpadajoči davek, zadene jih pa, ako tega pooblastila ne izrabijo, **riziko jamstva**, če bi davek ne bil iztirljiv od nameščenca samega. Ako službodajalci pobirajo davek od nameščencev z izpremenljivimi službenimi prejemki, morajo pobrane zneske odvesti pristojnemu davčnemu uradu tekom 14 dni po preteku vsakega četrtletja s podrobnim izkazom (v dveh izvodih), ki vsebuje poleg zneska tudi natanko označbo nameščenca kateremu se je davek odtrgal. — Jamstvo se more uveljaviti samo za davek, ki odpade na čas po 14. avgustu 1921., to je od dneva objave navedenega začasnega zakona v «Službenih novinah», in se razteza le na davek, ki bi odpadel na izplačani prejemek, ako bi bil ta **edini** dohodek službojemalca. Uveljavilo se bo z posebnim jamstvenim nalogom. Po pravomočnosti se bo neporavnani davek, če treba, iztirjal prisilnim potom. Proti jamstvenim nalogom se tekom 15 dni po vročitvi lahko vloži pritožba. V tej je pa dopustno izpodbijati le jamstvo utemeljujoče okolnosti, ne pa tudi višine dohodnine ali plačarine, ki se je službojemalcu predpisala in za katero se uveljavlja jamstvo. O takih pritožbah odloča administrativno končnoveljavno finančna delegacija.

Tisočak, naložen v državnem posojilu, ti nese letno 70 K obresti.
Tisočak, naložen v hranilnici, posojilnici ali banki, ti nese letno največ 40 K obresti.
Tisočak, ki ga držiš doma, ti ne prinese nič.
Naloži zato svoj prihranek v državno posojilo, za katerega jamči država z vsem premoženjem.

Prosveta

Franjo Sič: Splošno knjigovodstvo, I. in II. del. Pred kratkim je izšla v založbi Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberga za današnji čas prav potrebna knjiga «Splošno knjigovodstvo», I. in II. del od prof. tukajšnje trgovske akademije Franja Siča. Delo je aprobirano za trgovske akademije, abit. tečaje in trgovske šole.

Avtor ubira že pri razdelitvi tvarine nova pota in skuša na ta način približa ti teoretično razpravljanje praktično uporabi. Takoj v prvem delu nahajamo poglavja o principu dvostavnega italijanskega knjigovodstva, o bilanci, trgovskih knjigah in nekoliko praktičnih primerov. Vsebna drugega dela pa obsega ameri kansko, nemško in bančno knjigovodstvo bančni kontorent, sistem enostavnega i oblike dvostavnega knjigovodstva, sin kronistične oblike in sistemi dvostavne ga knjigovodstva, kamercilistiko, kor štantno knjigovodstvo in končno zgodo vino ter literaturo knjigovodstva. N strani 73. je treba opozoriti na barvn metodo, ki je nazorno založena na raču nu delkredere. Zanimiva in izvirno-avto jeva je teorija o bilancah, ki meri pri za ključku poslovne dobe na avtomatiče prikaz dobička izgube na računu bilanc in računu dobička, oziroma izgube. Dob ljeni dobiček se vknjižuje potem kot pro tipostavka na računu imovine. Opozarja mo na 14. poglavje, ki govori o sistemi in oblikah knjigovodstva, torej o zun njih in o bistvenih razlikah posamezni knjigovodstev med seboj. Kot dodate ima knjiga nekoliko podatkov iz zgode vine in literature knjigovodstva, me drugimi zanimiv izvleček iz znamenite IX. pahtata o knjigovodstvu. Lukas P cioli-ja in njegovo bibliografijo in karak teristiko Benedeto - Cotrugli-jevega Domenico Manzoni-jevega razumevanj knjigovodstva. Delo ustreza v polni me zahtevam, ki se stavijo od teoretične praktične strani. V naši knjigovodstve literaturi je to edino delo te vrste, zar di tega toplo priporočamo knjigo vse interesentom.

Gospodarstvo

NAŠ GOSPODARSKI POLOŽAJ V NEMŠKIH OČEH.

«Frankfurter Zeitung» z dne 18. t. m. prinaša pod naslovom «Valutna kriza in gospodarski položaj v Jugoslaviji» članek, katerega vsebina je v kratkem sledeča:

Ostro trgovinsko-politične mere Jugoslavije, o katerih smo že poročali, zabrana uvoza luksuznega blaga, znižanje izvoznih carin, ukinjenje svobodne valutne trgovine in grožnja kaznovanja dinarskih tihotapcev s smrtno kaznijo, so zaviralne klade, ki jih meče voznik pod kolesa voza, ki drvi nevzdržno navzdol. Vrednost jugoslovanske valute je tekom zadnjih mesecev zelo padla. Seveda je ta silni padec kurza zelo vznemiril vse prizadete, zlasti trgovstvo.

Brezdvomno najvidnejši izmed vzrokov padca je inflacija. Ker izkazuje državni proračun vedno primanjkljaj več milijard, se je finančni minister navadil, malo preveč brez pomisleka poganjati stroj za tiskanje bankovcev. Ko je Narodna banka SHS 30. septembra 1920. objavila svoje prvo poročilo, je bilo v prometu 2814 milijonov dinarjev; 31. avgusta 1921 jih je bilo že 4193 milijonov. Ker še ni videti konca te povod priljubljene prakse tiskanja bankovcev, mora vsakih novih v promet postavljenih 100 milijonov na denarni kurz uplivati nepovoljno.

Na padec dinarja je uplival v izdatni meri dalje pasivna trgovinska bilanca države, ki je l. 1919. za 2527 milijonov in l. 1920 za 2800 milijonov dinarjev več uvozila, nego je mogla izvoziti. Da velika naravna bogastva na polju kmetijstva, živinoreje, gozdarstva in rudarstva niso prišla dovolj do veljave, temu je kriva poleg slabih prometnih razmer zlasti nestalna trgovinska politika vlade, ki je kolebala med popolno trgovinsko svobodo in uvoznimi ter izvoznimi zabranami in je napravila mnogo škode s pogostokrat čisto fiskalnimi carinami. Tako je padel od visokih izvoznih carin ovirani lesni eksport letos na petino lanskega izvoza. To je imelo za posledico krizo v lesni industriji. Tako je tudi poplava avstrijskega, češkega in madžarskega trga s cenenim evropskim vinom privedla jugoslovansko vinogradništvo v zagato. Ravno tako trpi izvoz živine pod carinsko oviro, mlinska industrija se težko bori proti konkurenci madžarskih mlinov in bosanska ter hrvatska železna industrija občutno čuti nemško konkurenco. Tako torej vlada na celi črti gospodarska kriza, ki vpliva na valutno krizo.

Četudi se je razmerje med izvozom in uvozom v prvih petih mesecih t. l. zboljšalo, je bila vendar trgovinska bilanca še vedno mesečno s 100 milijoni dinarjev pasivna. K temu se je pridružila — v agrarni državi odločilen faktor — slaba žetev. Seveda manjkajo tozadevni uradni in zanesljivi podatki iz Jugoslavije popolnoma, čeprav imamo takšnje celo iz Bolgarije in Romunije. Toda po predležečih poročilih se deloma povoljni uspeh žetve v nekaterih krajih izravna s slabo žetvijo v drugih krajih. Koruze se zaradi suše ne pričakuje mnogo, celo letina sliv je manj izdatna kot prejšnja leta, čeprav se ceni vrednost pridelka na 200 miljonov dinarjev.

Opozicijsko časopisje vali krivdo na padcu dinarja na notranjo in zunanjo politiko Pašićevega kabineta, češ da ne zna vzbuditi v inozemstvu dovolj zaupanja v sigurnost jugoslovanskih razmer; — in v tem leži tudi nekaj resnice. Prenapetost centralistične misli pri ustvarjanju ustave na eni strani, na drugi strani pa separatistični skoki gotovih hrvatskih strank, komunistični atentati in preganjanju komunistov tam, vse to je ustvarilo atmosfero, v kateri evropska javnost kaj rada verjame od interesiranih krogov razširjenim tatarskim vestem o obupnem položaju Jugoslavije. V resnici je tudi konsolidacija političnega položaja v toliko pred-pogoj za ozdravljenje narodnih in gospodarskih razmer, v kolikor samo nepremakljiv vladni kurz more dati stanovitnost gospodarski politiki. Le stanovitnost more zaupogniti navzgor kurvo države, ki je sama na sebi določena za gospodarski razcvit».

V splošnem nam je ta članek povedal mnogo bridkih resnic. Spodtaknil pa se je tudi ob centralizem in govori o prenapetosti centralistične misli pri ustvarjanju ustave. V tem oziru je pač uplivalo na člankarja hujskanje opozicijskega časopisja ali mogoče tudi osebni razgovori s posameznimi zastopniki opozicijskih strank. V ostalem pa prinašamo ta članek samo, da pokažemo, kako misli o našem gospodarskem položaju resen nemški dnevnik.

Glavna krivda naših slabih prometnih razmer je v pomanjkanju denarnih sredstev.

Glavna krivda našega slabega gospodarskega položaja je v naših slabih prometnih razmerah.

Državno posojilo se bo porabilo izključno za zboljšanje prometnih naprav.

ŽELEZNICA BEOGRAD-KOTOR.

Za marsikoga je prišla nepričakovano vest, da se odloča vlada za železniško zvezo Beograd-Kotor, ki naj bi postala ona glavna proga, ki bi vezala prestolico z jadransko luko. Kajti običajno se je govorilo in pisalo, kakor da je Split predestiniran za ono pristanišče, do katerega se morajo naglo zgraditi železnice od vseh strani, tudi iz Beograda.

Ako se nam je danes odločiti o oni progi, ki naj se kot prva zgradi iz prestolice do morja, tedaj se nam zdi res zveza na Kotor najprimernejša in najnujnejša. Naj opozorimo najprej, da je od Beograda do morja dejansko najkrajša zračna črta v smeri na Kotor. Dalje vodi rečje Drine ravno nekako v smeri proti Kotoru. Neugodno pa je seveda, da se ravno nad površjem te globoko v Kras zajedene reke dviga najvišji in najmasivnejši del gorovja. Po drugi strani pa je zopet kotorski zaliv najbolj usposobljena luka in ima, kar je za današnje razmere neprecenljive vrednosti, že dragocene pristaniške naprave. Zelo neugodno je le, da se gorovje dviga na vseh straneh takorekoč neposredno z morja, kar nam nalaga nujnost, graditi drage predore.

Še tehtnejši so drugi oziri. Cela Srbija je danes odrezana od morja. Ako pa potegnemo progo ob Drini na Kotor, dobijo vsi predeli Srbije prikladen dohod na obalo. Proga Užice-Vardište se nahaja že v delu; naj se torej izbere varijanta iz Beograda preko Valjeva in Užic na Višegrad ali iz Šabca po Drinini dolini, v vsakem slučaju bo imela vsa dolina zapadne Morave in po njej vsa vzhodna Srbija dober priključek in glavno progo, dočim bi bila pot na Split pač predolga.

Se posebno važen pa je južni del proge. Ako se odločimo za varijanto od Višegrada po Limu navzgor ter od Mojkovca po predorih na dolino Morače in mimo Podgorice na Kotor, dobimo sicer nekoliko daljšo nego bi bila ona preko Foče in Nikšića, zato pa nam ostane neprecenljiva možnost hitrega priključka preko Baran in Rožaja na Kosovsko Mitrovico, dokoder že vodi železnica od Skoplja. S slednjo zvezo bi dobila tudi južna Srbija tako potrebno pot do morja. Ta bi bila sicer za najjužnejši del še vedno skrajno neprikladna vzpričo velikanskega ovinka, toda za predel severno od Skoplja pa vendarle dovolj vzprejemljiva.

Železnica Beograd-Kotor bi vrh tega prinesla možnost napredka zanemarjeni Črni gori in gorenjemu Podrinju, ki sta danes daleč od prometnih žil. Razen Beograda bi odprla najbližjo pot do morja tudi najbogatejšemu delu države, žitorodni Vojvodini in Sremu, pa tudi bosansko Podrinje bi dobilo svoj najbližji dohod do pristanišča.

Kar je Kvarner za skrajni severozapadni del države, Spljit za osrednjo Hrvatsko-Slavonijo in večino Bosne, to je Kotor za navedene predele in danes, ko smo odrezani od Soluna, tudi za velik del južne Srbije.

ŽITNI TRG.

Zagreb, 25. septembra 1921.

Ta teden ni bilo posebnega prometa. Vprašanje prevožnje še vedno ni rešeno, ker se ne morejo dobiti zaprti vagoni, a na nekaterih postajah primanjkuje celo odprtih vagonov. Vsled tega je seveda razumljivo, da se cene v produkcijskim področju nenormalno razlikujejo od cen v konzumnih področjih. Zaradi pomanjkanja vagonov tudi ne more uspevati izvoz, kar pač gotovo ne vpliva dobro na našo valuto.

Ponudba pšenice je bila srednja. Blago je notiralo ab spodnje postaje 1000 do 1020 K, a pariteta Zagreb 1100 do 1120 K. Kupci vzdržljivi.

Ječmen se je ponujal samo srbijanskega izvora, ki je neočiščen, po cenah 200 do 210 dinarjev pariteta Beograd. Povpraševanja je bilo malo.

Ovsa je bilo precej na tržišču. Povpraševanje po njem je popustilo. Notira ab srbske in bosanske postaje 720 do 750 K, dočim se slavonski oves trži do 810 K pariteta Zagreb.

Kupčija s koruzo je bila prilično živahna. Za blago ab sremske postaje se je zahtevalo do 800 K, ab Zagreb pa 850 do 865 K. Ponujala se je tudi koruza v storžih ab sremske postaje do 500 K, kar odgovarja za luščeno koruzo 800 K za 100 kg. Kupcev po tej ceni ni bilo.

Trgovina z moko je ta teden počivala, ker je konzum računal na padec cen. Moka št. 0 se je notirala 16.80 K z vrečami pariteta Zagreb. Slabejše kvalitete so bile po 1 K cenejše.

Zaradi pomanjkanja vagonov je bil izvoz zelo neznaten, čeprav je bilo nekaj povpraševanja po nekaterih žitnih vrstah. O uspehu koruzne letine še vedno ni zanesljivih poročil. Kvalitetno je koruza povsod izredno dobra, glede kvantite pa prihajajo iz nekaterih krajev razmeroma slaba poročila.

= **Z zagrebškega tržišča** dne 24. septembra: Pšenica se ponuja postavno sremske postaje 1045 do 1055 K, koruza se ponuja 835 do 845 K postavno sremske postaje. Za rž ni večjega interesa, a zahteva se zanjo v Vojvodini 870 do 875 kron. Ječmen prihaja na tržišče večinoma iz Srbije in Macedonije ter se ponira postavno Beograd po 880 do 890 K. Za fižol je povpraševanje popustilo. Beli fižol se dobiva po 1020 K, a pisani po 910 do 920 K postavno vagon Zagreb. Moka št. 0 se ponuja po 16.50 do 16.60 kron z vrečami postavno vagon Zagreb.

= **Na zagrebškem tedenskem sejmu** dne 21. septembra so bile sledeče cene: (za 1 kg žive vage): voli I. vrste 16 do 18 K, II. vrste 18 do 22 K, krave 12 do 14 K, junice 14 do 18 K, teleta 14 do 17 K; (za 100 kg) seno 450 do 700 K, otava 680 do 800 K, detelja 680 do 800 K, slama 300 do 320 K.

= **Poročilo o stanju posevkov v naši kraljevini.** Stanje posevkov in vpliv vremena na rast poljskih rastlin v prvi polovici tega meseca: vreme umereno, malo dežja. Lepo vreme vpliva na dozorevanje koruze, sadja in grozdja. Koruzna letina v večini slučajev zaradi suše ne bo povoljna. Tobak je dober, ker mu je bilo vreme ugodno. Krmilna in sladkorna pesa bo letos dobro rodila. Otava bo deloma dobro storila. Grozdje se trga in sadje se obira. Vinska in sadna letina bo dobra. Kakovost grozdja in sadja je izvrstna. Rastlinskih bolezni in elementarnih nezgod ni bilo.

= **Tvornica za konzerviranje sadja in povrtnine v Dalmaciji.** Listi poročajo, da se osnuje v Dalmaciji tvornica za konzerviranje sadja in povrtnine, od te vrste zlasti paradižnika.

= **Za posetnike poljedelskih razstav v Štipu in Aleksandrovcu** je dovoljena polovična vozna cena na vseh železnicah in ladjah. Poljedelska razstava v Štipu se vrši 9., 10. in 11. oktobra; vinogradniška, vinarska in sadjarska razstava v Aleksandrovcu pa se vrši od 1. do 4. oktobra.

= **Železniški promet med Reko in našo kraljevino.** Beograjski listi poročajo, da je italijanski poslanik grof Manzoni posetil Pašića in mu poleg zadev, ki se nanašajo na blokado Madžarske, sporočil tudi željo italijanske vlade, naj se vzpostavi promet med Reko in Jugoslavijo. V informiranih krogih izjavljajo, da je Pašić izjavil Manzoniju, da se mora prej evakuirati tretja cona, potem šele se bo moglo razpravljati o vzpostavi direktnega prometa med Jugoslavijo in Reko.

= **Fuzija mlinov.** Kakor poročajo listi, se vodijo pregovori o fuziji «Branjskega paromlina v Dardi» s «Prvim osješkim mlinom na valjke». Delnice Baranjskega paromlina se nahajajo v posesti osješke tvrdke D. J. Radanović in drug ter se naj bi prevzele za 15 milijonov kron.

= **Poplava papirnatega denarja v Avstriji.** Izkaz Avstro-ogrske banke od dne 15. septembra izkazuje 61„320,655.000 a. kron papirnatega denarja v prometu. Tekom tedna od 8. do 15. septembra je število bankovcev narastlo za ogromno število 1„000,978.740 a. kron.

= **Cene v Nemčiji naraščajo** v vseh branžah neprestano. Dne 22. septembra so se ponovno cene cinkovi pločevini dvignile od 1100 na 1200 mark za 100 kg.

= **Kovinske cene v Berlinu** dne 23. septembra (za 100 kg): elektrolitični baker 3036 mark, rafinadni baker 2650 do 2675 mark, svinec 960 do 980, aluminij 4200, banka-, strait-, austral-cin 6400 do 6500, čisti nikelj 5600 do 5700, antimon-regulus 1025, srebro v palicah (ca 900 promille, za 1 kg) 1990 do 2000 mark.

= **Padec francoske valute.** Po londonskem «Daily Mail» se pripisuje padec franka (franc. frank je notiral v Zürichu 31. avgusta 43.82, 21. septembra 40.52, potem se je sicer spet nekoliko popravil in je notiral dne 23. septembra 41.30) v glavnem izčrpanju zalog sirovin in gotovih predmetov. Eden vzrokov je tudi negotovost glede razdelitve prve nemške reparacijske milijarde.

= **Bančni izkaz Angleške banke** izkazuje dne 22. septembra 124,406.000 funtov šterlingov papirnatega denarja v prometu. Po prejšnjem izkazu jih je bilo v prometu 125,964.000 funtov šterlingov. V prvi polovici tekočega poslovnega leta ima banka 511.000 funtov čistega dobička. Izplačala bo 5odstotno dividendo.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 198 — 200, Bukarešta 190 — 199, Milan 885 — 895, London 805 — 810, Newyork izplačilo 212 — 214, ček 208 — 210, Pariz izplačilo 1545, ček 1515 — 1525, Praga 235 — 240, Švica 3650 — 3800, Dunaj 10.50 — 11, Budimpešta 33 — 36, valute: dolarji 206 — 210, avstrijske krone 12, rublji 18 — 19, češke krone 225, 20 K v zlatu 700, napoleoni 685 — 700, marke 195 — 203, leji 195.

Banka za Primorje 750 — 790.
Trg. obrtna banka 235 — 240.
Hrv. eskomptna banka 665 — 670.
Brodska banka 420.
Jadranska banka 1550.
Jugoslovenska banka 495 — 500.
Ljub. kreditna banka 895 — 900.
Narodna banka 525 — 530.
Praštediona 5200 — 5250.
Rečka pučka banka 415 — 425.
Srpska banka 700 — 705.
Eksploatacija drva 710.
Goranin 600 — 610.
Gutman 1500.
Nar. šumska industrija 595 — 600.
Našička industrija drva 500 — 530.
Slavonija 585 — 600.
Trbov. premog. družba 780.

Beograd. Ker je stopil zakon o prometu z devizami in valutami v veljavo, je tukajšnja borza danes nenadoma ustavila poslovanje in ni bilo nobene kupčije in prodaje.

Podpisujte državno posojilo

V projektu o vporabi 7 % državnega investicijskega posojila nahajamo med drugimi sledeče zanimive postavke: Za obnovo obstoječih prog in usposobljenje glavne proge Ljubljana-Beograd-Maribor odnosno Gjeogjelija za kar najbolj intenziven promet se bo porabilo od državnega psojila 200 milijonov dinarjev. V to postavko spadajo stroški za sezidanje in organizacijo strojne delavnice v Ljubljani v višini milijonov dinarjev, zgradnja železniškega inšpektorata v Ljubljani v višini 1 milijona dinarjev, potrebe beograjskega in zagrebškega kolodvora, da se odstranijo prometne zapreke v smeri Zagreba in Ljubljane v višini 12 milijonov dinarjev. Poleg tega je treba omeniti sledeče važne investicije: Nabava pragov in premikalna dela v višini 12 milijonov dinarjev. Poleg tega je treba omeniti sledeče važne investicije: Nabava pragov in premikalna dela v višini 32 milijonov dinarjev, zgradbe za briket v dveh premogovnih centrih v višini 20 milijonov dinarjev, poprava lokomotiv in vagonov 34 milijonov dinarjev itd.

Za trasiranje novih, dovršenje začetih in spolnjenje novih prog, ki so prekinjene z novimi mejami se bo porabilo 165 milijonov dinarjev. Od tega odpade za trasiranje novih prog 3,500.000 dinarjev, za zgradbo proge Ljutomer-Ormož-Murska Sobota 10 milijonov dinarjev, za zgradbo proge Bosanska Krupa - Bihać-Zrmanja (zveza z liško železnico) 30 milijonov dinarjev itd.

Za adaptacijo pristanišč in oskrbo pomorskih oblasti, za neobhodne potrebe, ki so nastale po osvobojenju se bo porabilo 70 milijonov dinarjev. Od tega odpade na luko Baroš-Martinšica-Baker 25 milijonov dinarjev, ostalo za luke Split, Šibennik, Gruž, Zelenika itd.

Za potrebe centralne uprave za promet se bo porabilo 20 milijonov dinarjev in ostanek za popravo potov.

Kakor je iz ravnokar navedenega razporeda razvidno, se bo porabilo celo 7 % državno investicijsko posojilo za izboljšanje našega prometa in sicer v prvi vrsti glavne proge Ljubljana-Beograd, potem pa za zgradbe novih prog, izboljšanje pomorskega prometa itd. S tem bodo rešene prve naloge v razvoju prometnega vprašanja, naloge, ki se morajo rešiti ker bi sicer slabi promet ovíral ves naš ekonomski razvoj. Železnice in luke ne morejo ostati na isti stopnji; v slučaju, da država ne investira potrebnih kapitalij v promet, se ta mora slabšati od dne do dne. Poboljšanje je mogoče edino z novim posojilom. Seveda s tem še ne bodo odstranjene vse ovire in ne bo zvezan Beograd z Jadranskim morjem. Za to progo bo treba novih milijard. To nas pa naj ne straši. Niti sedanje notranje investicijsko niti bodoča zunanja posojila niso konzumptivni kredit, ki bi se porabil brez povračanja obresti in brez investicijskega objekta. Nasprotno ostali bodo dragoceni, trajni železniški spoji raznih delov države med seboj, ki bodo kakor žile in mišice držale skupaj veliko, jugoslovansko telo; ti spoji pa bodo obenem dajali velik narodnogospodarski dobiček, na katerega upravičeno čakamo spričo nad vse živahnega prometa, ki ga izkazuje posebno glavna transverzalka Ljubljana-Beograd in ga bo izkazovala bodoča proga Beograd-Jadransko morje.

Mnogi naši trgovci, industrijci, obrtniki, kmetje, uradniki itd. so nekako nezaupljivi, češ da se za državno posojilo dela preveč reklame. Ta nezaupljivost je seveda brez podlage. Če pišemo o državnem posojilu, delamo to samo raditega, da pomoremo državi plasirati nov, obrestonosni papir v čim širšo maso. Za uspeh posojila to ni neobhodno potrebno, ker ima država posojilo od denarnih zavodov zasigurano, pa naj bo emisijski efekt dober ali slab. Vendar je ugodnejše za državo, če ostane v bančnih rokah čim manj obligacij, ker postane s tem država oziroma Narodna banka čim manj odvisna od raznih denarnih zavodov. In to hoče doseči reklama za državno posojilo: Osvoboditev Narodne banke od upliva ostalih bančnih zavodov v državi. Uspeh posojila, ki se bo zrcalil v višini podpisanih vsot od naših raznih pridobitnih krogov, pa bo imel še druge dobre posledice. Dvignil bo zaupanje v našo državo tudi v inozemstvu, ker bo inozemstvu s tem dokazano, da mi sami zaupamo v lastno bodočnost.

Podpisujmo torej državno posojilo v svojem, svojega naroda in svoje države interesu!

Gospodarska kriza v III. stoletju

Gospodarska kriza tretjega stoletja po Kristusovem rojstvu, ki je nastopila za časa Aleksandra Severa, ima mnogo sličnosti s sedanjimi evropskimi gospodarskim krizami. Še več, tudi tedanje politične krize so v marsičem podobne krizi 20. stoletja. Popolna politična desorganizacija, notranje in zunanje vojne, izvane vsled vpadov barbarov v državo, so spremljale staro gospodarsko propast rimskega cesarstva. Denar rimskega cesarstva je takrat izgubljal na svoji veljavi in padal od dne do dne. Iz prometa so izginili kovani novci, posebno zlati in srebrni. Kriza je pričela že za časa Septima Severa (193.—211.) in je dosegla svoj vrhunec za časa vladanja Aleksandra Severa, ko je imel nekdaj «srebrni «denarius» komaj še dva odstotka srebra. Srebrni denar je prispel tako daleč, da so ga imenovali samo še posrebreni

Slične so razmere v sedanjem času. Začetkom vojne je izginjal polagoma iz prometa srebrni in zlati denar, mesto njega pa so prišli papirnati bankovci. Tudi kovani denar je vseboval vedno manj zlata in srebra. Zmanjkalo je celo nikljastega denarja, ki je bil nadomeščen s porcelanskim ali železnim. Tudi bankovci so bili tako slabo izdelani, da jih je mogel vsak malo bolj spreten človek ponarejati.

Rimski cesarji radi tedanjih tehniških nemogočnosti niso mogli izdajati bankovcev; zato so zniževali odstotek plemenitih kovin v metalnem denarju. Denar se je takrat naslanjal na vrednost bakra v kovanem novcu, dočim se sedanji sistem bankovcev more opirati samo na državni in zasebni kredit, kar je bilo v rimski dobi nemogoče.

Zmanjševanje odstotkov plemenitih kovin v metalnem rimskem novcu je imelo za posledico silno naraščanje cen. Mizerno finančno stanje je došlo končno tako daleč, da je moral cesar Dioklecijan izdati odlok o vrednosti novca. Izšlo pa je še več drugih naredb v isto svrho. Iz raznih podatkov o tedanjih novčanih neprilikah je razvidno, da je bilo takrat v prometu več vrst denarja. To je mogoče sklepati tudi iz trgovskih pogodb, ki so bile sklenjene pod pogojem, da morajo dotične svote plačati v «dobrem denarju». Pa naj je že bilo, kakor je pač bilo, dejstvo je, da je vrednost denarja povzročila gospodarsko katastrofo rimskega cesarstva.

Mnogo je pripomogla k tej katastrofi tudi desorganizacija prisilnega dela. Ako je šlo za državne transporte, s katerimi naj bi se preskrbovala vojska, tedaj je država za te svrhe enostavno rekvirirala potrebno število ladij. Lastniku ladje je dala država za izvedbo takega prevoza rok dveh let, ker je bil prevoz blaga po morju v tedanjih časih jako težaven in nevaren. Seveda je naravno, da so lastniki ladij, ki so vozile po Sredozemskem morju, često zlorabljali svoj položaj v državni službi za popolnoma zasebne stvari in dobičke. Tako so v prvi vrsti špekulirali z državnim imetjem in izvršili ukaz države šele nazadnje. Čisto tako, kakor vojni dobavitelji za časa svetovne vojne. Radi tega je pozneje rimska država skrajšala rok za izvršitev pogodbe na eno leto, škodo radi nekoretnega postopanja lastnikov ladij pa si je nadomestila s konfisciranjem njihovega imetja. Ker pa se je tudi ta sistem rekvizicij izvajal jako površno, je povzročil ne samo poslabšanje gospodarskih prilik, ampak popolno desorganizacijo dela.

Barbari so navalili na rimsko cesarstvo. Vodile so se številne in dolge vojne. Vrednost denarja je padala dan za dnem in nastopila je popolna desorganizacija. Država je ostala popolnoma brez moči in propad je postal neizogiben.

DOBER USPEH DRŽAVNEGA POSOJILA JE NAJBOLJŠE SREDSTVO PROTI DRAGINJI.

PRANJE BANKOVCEV.

Ljudje so že takoj začetkom vojne začeli skrivati zlatnike in srebrnike. Polagoma je tudi država sama spravljala v promet samo še papirnate bankovce. Dandanes je zlato in srebro v prometu prava redkost celo v državah z dobro valuto. V prometu je samo papir, ki pa se hitro zamaže in trga. Zato so potrebne vedno nove naklade. Amerikanci, ki imajo izvrsten papirnat denar, so prišli na idejo pranja bankovcev. Dolarji prihajajo v banke, a banke jih operejo in zlikajo, potem pa kot nov denar razpečavajo dalje.

Za pranje bankovcev služijo stroji s številnimi valjarji. Prva vrsta valjarjev je namazana s posebnim milom, ki «nažafa» denar. Spodnji valjarji skrtačijo denar, drugi jih pa potem sperejo z vodo. Tako gre dalje do valjarjev, ki so gorki. Ti suše in «speglajo» bankovce. Končno prihajajo dolarji tako očiščeni in gladki iz strojev, da izgledajo, kakor da bi ravnokar prišli iz tiskarne. S tem postopanjem se prihrani nova naklada denarja, obenem pa se uničijo bacili, ki so se zbrali na novcu. Tako v Ameriki. V kratkem se ta sistem uvede tudi v Nemčiji. Potrebno bi bilo, da se uvede tudi pri nas. Seveda bi prihajali za to v poštev samo bankovci po 100 in 1000 dinarjev, kajti papir vseh ostalih bankovcev je tako slab, da ne bi prenesel niti pranja, niti likanja.

DECE! DECE! DECE!

Pod tem naslovom prinaša pariški «Le Radical» uvodni članek g. Rislerja, v katerem zastopa to naziranje, da dolguje vsak Francoz, ko pride do gotove dobe, Franciji troje otrok. To je njegova dolžnost, kakor je njegova dolžnost, da vrši vojaško službo in da plačuje davke. Ako kdo tega ne more, mora plačati odškodnino, oni pa, ki bodo imeli več otrok bodo dobivali od države podporo za vzdrževanje svojih otrok, kolikor jih je več od trojice. Ta državna podpora se bo delila od prihodkov, ki jih bo dobivala država od onih, ki nimajo troje otrok. Le na ta način bi se Francija mogla rešiti nevarnosti depopulacije.

Razne vesti

OTVORITEV OBRTNE POLJEDELSKE RAZSTAVE V SARAJEVU.

Sarajevo, 24. septembra. Danes ob enajstih dopoldne je bila v Sarajevu slovesno otvorjena obrtno-poljedelska razstava. Otvoritvi je prisostvoval v imenu osrednje vlade načelnik poljedelskega ministrstva Štenič. Točno ob enajstih je pozdravil zastopnik mesta Sarajeva vladni nadsvetnik Horvat razstavitelje in posetnike razstave ter ostalo ljudstvo, ki je bilo navzočno pri otvoritveni slovesnosti. Nato je otvoril razstavo pokrajinsk namestnik Gjurgjević s kratkim pozdravnim nagovorom na posetnike, ki so prišli, da bi videli bosensko produkcijo. Nato je zaigrala godba narodno himno, pokrajinski namestnik in vsi prisotni pa so si šli ogledat razstavo.

DRŽAVNO OBLIGATNO ZAVAROVANJE KMETIJSKIH PRIDELKOV ZOPER TOČO.

Na inicijativo poljedelskega ministra g. Puclja vršila se je v Beogradu v tednu od 19.—24. t. m. posebna konferenca za uvedbo državnega obligatnega zavarovanja vseh poljskih in drugih kmetijskih pridelkov (vštevši sadje in grozdje) proti toči. K tej konferenci so se pritegnili samo kmetijski strokovnjaki in sicer 3 iz Srbije in po en delegat za posamezne pokrajine, t. j. za Dalmacijo, Bosno-Hercegovino, Hrvaško in Slovenijo.

Sestavil se je poseben zakonski načrt, ki se predloži že v prihodnjem zasedanju v pretres in sprejetje. Ako se ta zakon v sestavljenem smislu uveljavi, bo to za kmetijski napredek cele države neprecenljivega pomena.

TENDENCIJOZNE IZMIŠLJOTINE.

Beograd, 24. septembra. (Izv.) Presbiro je izdal danes objavo, da so vse vesti, lansirane iz Ženeve v inozemsko časopisje, da je naša vlada podala albanski vladi v Tirani kak ultimatum in da so naše čete prekoračile albansko mejo, popolnoma neresnične in da imajo samo namen, povzročiti v albanskem vprašanju, ki je sedaj pred vrhovnim svetom, novo zmešnjavo.

ZA OLAJŠANJE POTOVANJA V INOZEMSTVO.

Beograd, 23. septembra. Vse trgovske in obrtne zbornice so se obrnile na ministra za trgovino in industrijo, da bi se ukinila naredba vojnega ministra, s katero se prepoveduje izdajanje potnih listov za inozemstvo za vse one osebe, ki v jesenskem in prošlem letu niso vstopili v vojsko. S tem je najbolj prizadet trgovski svet, ki mora zaradi svojih poslov potovati v inozemstvo. Smatra se, da bo vojni minister storil vse, da se trgovcem olajša potovanje v inozemstvo.

ZAHTEVE VOJVODINSKIH RADIKALCEV.

Beograd, 24. septembra. (Izv.) Kakor je izvedel naš dopisnik, so vesti, da so vojvodinski radikali ultimativno zahtevali od šefa stranke Pašića, da mora notranji minister Pribičević odstopiti v 14 dneh, netočne. Resolucija samo zahteva, da se v posameznih resortih zadovolji radikalnim osebnim zahtevam, ako pa se to ne zgodi, potem naj se o tej stvari razpravlja v radikalnem klubu. V slučaju, da klub ne bi ugodil njihovim zahtevam, stopijo vojvodinski radikali v opozicijo.

IZVOZ KONJ.

Beograd, 24. septembra. Po informacijah z merodajne strani se je po odloku gospodarsko-finančnega odbora od odobrenega kontingenta konj prepeljalo doslej v inozemstvo preko carinarnice v Rakeku samo 560 konj, torej jih ostane še 333, preko carinarnice v Mariboru pa 1112 konj, ostane še 388 konj. Ta ostanek se bo sedaj porazdelil med ostxalo carinarnico.

IZVOZ ŽIVIL V ŠVICO.

Beograd, 24. septembra. (Izv.) Minister saobračaja je izdal subotiški železniški direkciji ukaz, naj dnevno sprejme po en vlak, ki bo izvažal živila za Švico.

NAŠ PROMET PREKO SOLUNA.

Beograd, 24. septembra. (Izv.) Tukajšnji grški poslanik je sporočil vladi, da so sedaj odstranjene vse ovire, ki so ovirale tranzit blaga preko Soluna in da bo grška vlada skrbela, da se bo jugoslovanski promet preko Soluna kolikor mogoče olajšal.

DRUGA ŽENSKA V ANGLEŠKEM PARLAMENTU.

Beograd, 24. septembra. Pri ponovnih volitvah v spodnjo zbornico v Leuthu je bila izvoljena gospa Wintringhamova (neodvisna liberalka), vdova poslanca, z 8386 proti 7595 glasovom, ki so odpadli na vladnega kandidata. Sedaj sedita dve ženski v angleški spodnji zbornici, ne glede na irsko grofico Markiewiczevo, ki pa še nikoli ni prišla v paarlament.

ANGLEŠKO - ITALIJANSKI SPORAZUM O JADRANU.

London, 23. septembra. «Morning-Post» doznava, da sta Anglija in Italija sklenili dogovor, ki vsebuje sredstvo za varstvo Albanije proti napadom in ki ščiti italijanske pravice na Jadranu.

Pot na Gaurisankar

V London so prispela nova poročila ekspedicije, ki z velikim trudom skuša premagati ogromne težave, ki ovirajo pogumne raziskovalce himalajskega pogorja pri njihovem približavanju k najvišjemu vrhu Gaurisankarja ali Mount Everesta, kakor ga imenujejo Angleži po svojem rojaku inženjerju Everestu, ki je — če tudi brez uspeha — prvi skušal prispeti na vrh najvišje gore sveta.

Tajnik ekspedicije, polkovnik Howald Bury, poroča iz Tingri Dzonga dne 16. julija o nadaljnem prodiranju v himalajski gorski svet.

Dne 23. junija sta Mallory in Bullock z osemnajstimi kuliji in štirimi mezgi zapustila Tingri, da proučita metode, kako bi se najlažje približala Gaurisankarju s severozapada. Iz Tingrija se dobro vidi vrh gore, kako štrli v oblake, znatno višji od vrhov sosednih gorskih velikanov.

Največja ovira za nadaljne prodiranje so deroči potoki, ki pritakajo z ledenikov ter jih v tem letnem času ni mogoče prebresti. Domačini v teh krajih poznajo Gaurisankar pod imenom Chomo-hungma, t. j. božanstvena mati dežele. To je menda pravo tibetsko ime tega gorskega orjaka. Po vednevnem poizvedovanju so našli naši planinci pripraven prostor za taborišče na solnčni planoti, visoko nad levim bregom reke Rongbuk. S te planote se nam nudi diven razgled na Gaurisankar. Na zapadu in na severu se razprostirajo grebeni in ostri robovi, a dvomljivo je, da-li jih je mogoče doseči, a četudi se nam posreči, da dospemo na 25.000 do 26.000 čevljev visoke grebene, čaka nas potem še silno težavno plezanje po pečinah do še višjih vrhov, predno je dosegljiv pravi vrh Gaurisankarja. Naporno plezanje po pečinah pa je v taki višini skoraj nemogoče, ker v močno razredčenem zraku presega človeško moč.

Do 7. julija je bilo vreme prav ugodno. Približno do desetih dopoldne je bilo navadno jasno, ko je zahajalo solnce, smo videli gorske vrhove v ostrih obrisih. Zadnji žarki zahajajočega solnca so obsevali še več minut najvišje pečine, te najvišje gore sveta, ko so drugi vrhovi že bili zaviti v večerni mrak.

Mallory in Bulock sta ugodni čas porabila za nadaljnje šolanje kulijev. Raziskovala sta ž njimi bližnje ledenike ter plezala na sosednje vrhove. Dne 5. julija so priplezali na strn vrh nad našim taboriščem, visok nad 23.000 čevljev. Ob polpetih zjutraj so se podali na pot ter so ob treh popoldne dospeli na vrh. Kuliji pa so večinoma omagali na težavni poti in also dosegli vrha, ampak zaostali.

Dva dni pozneje je pričela deževna doba: toča, sneg in dež. Vidljivost se je znatno poslabšala, raziskovanje se zamore nadaljevati le v ugodnih presledkih. Vendar bo morebiti mogoče do konca meseca raziskati severozapadne dohode h Gaurisankerju. Mesec avgust pa je namenjen raziskovanju vzhodne in severovzhodne gorske strani. Na tej strani je mnogo več ledu in snega, kakor na severozapadni strani.

Mogoče je, da najdemo kak prehod, ki vodi z ledenika Rombuk preko bližnjih višin v dolino reke Kharta Toangpe. Koncem julija preložimo naš glavni tabor v bližino Kharte, kjer se nahaja skupina vasi ob izlivu reke Kharta Toangpe, največje iz ledenikov prihajajoče reke, v mogočno reko Arun.»

Najnovejša poročila, ki so dospela v London, poročajo, da se poizkus ekspedicije, povspeti se z vzhodne strani na Gaurisankar, ni posrečil. Skalne razpoke, kleči in prepadi so nepremagljiva ovira za nadaljni pohod. Že prej je ekspedicija dognala, da je glavni vrh Gaurisankarja s severa in zapada nepristopen ter je vsled tega svoje operacije preložila na vzhod. Dne 24. junija sta kapitan Wheeler in dr. Heron zapustila glavno taborišče Tingri-Dzong, priplezala na 6000 metrov visoki ledenik Khombu ter topografično obdelala celo vrsto doslej še brezimenih gorskih vrhov od 7500 do 8100 metrov višine.

Pri raziskovanju raznih prehodov in dolin sta našla v grapah doline Rongša krasne gaje cvetočega šipka, rudeče in rumenkastobele vrste, rumenih trobentic in ponekod celo dozorevajoče kosmače. Neki na ječmenovih poljanah rastoč plevel je služil ekspediciji kot izborno nadomestilo špinače. Istemu namenu je služila tudi neka vrsta kopriva, ki uspeva še v višini 5400 metrov.

Na solnčni strani gorovja raste zlasti brinje, češminje in šipek, na senčnati strani vrbe, breze in nizka sleč. Pot je peljala končno po dolini Rokubuk ob severnem pobočju Gaurisankarja v Kharta Toangpe, kjer si je pripravila ekspedicija novo taborišče. **I. N.**

KDOR HOČE DOBER PROMET, PODPIŠE DRŽAVNO POSOJILO. ALI ŽELITE DOBRO IN VARNO NALOŽITI SVOJE PRIHRANKE? PODPISUJTE DRŽAVNO POSOJILO!

IDEALNA SLIKA MODERNEGA MOŽA.

Angležinja Ana Blound je bila radovedna, ali bo dobila kdaj idealnega moža, ki bi odgovarjal njenemu značaju in njenim zahtevam. Da bi publika spoznala njene zahteve, jih je objavila v uglednejših angleških listih. Idealen mož bi moral po njenem naziranju izgledati tako-le: 30 let star. Ne prevelik, ne premajhen. Popolnoma obrit. Poteze na obrazu morajo biti nekoliko ciganske, iz temnih oči pa mora sevati energija in sposobnost. Važne so tudi roke. Biti morajo čvrste in lepe. Nohti ne smejo biti preveč šiljasti. Ljubiti mora umetnost, sam pa ne sme biti umetnik. Ne sme imeti dolgih las in tudi ne nositi mehkih ovratnikov. Obleka okusna in preprosta. Imeti sme tudi svoje muhe in strast za razne predmete. Dolžnost žene je, da ga priveže nase in zainteresira. Kadi naj pipo, ne pa cigarete. Glas naj bo ljubek, a moški. Govornik ne sme biti, vendar pa mora znati poslušati. Imeti mora smisel za dovtipe, včasih naj bo tudi melanholičen. Kadar se mu ljubi, lahko celo «eksplodira», samo da je potem veder in vesel. Ženske muhe naj kroti, kakor se kroti deca. Ženi naj bo prijatelj in naj se z njo često posvetuje.

IZ ŽIVLJENJA VELIKIH LJUDI.

Slavni ruski pisatelj Dostojevski pripoveduje: «Bilo je za časa, ko sem bil odveden v temnico. Ko sem se nekega dne vračal v spremstvu stražnika z jutranjega dela, me je srečala majka s svojo hčerko, detetom do 10 let, angelske lepote. Spomnil sem se, da sem je že nekje videl. Majka je bila vdova nekega vojaka. Njen mož, mlad vojak, je bil v preiskavi in je umrl v jetniškem oddelku ravno takrat, ko sem jaz tamkaj ležal. Prišla sta, da se poslovita od njega in sta strahovito plakala. Ko me devojka ugleda, zardi in zašepeče nekaj materi na uho. Majka vstane, vzame iz torbice kopejko in jo da devojki. Ta pa nenadoma poleti za menoj: «Vzemi, ubožec, v božjem imenu to kopejko», zakriče in mi stisne novec v roko. Vzel sem kopejko in dete je zadovoljno stekelo k materi. To kopejko bom hranil do svoje smrti.

Dikensenovemu muzeju, ki bo v kratkem otvorjen v Londonu v hiši, v kateri je živel ta veliki angleški pisatelj v otroških letih, je bila te dni izročena neka relikvija, spomin na mlada leta slavnega književnika. Gre za kos bronce, velik kakor najmanjši angleški denar. Na njem je napisano: «Roberta Varena tovarna svile črne barve». Dikens je namreč v svoji mladosti delal v Verenovi tvornici in mu je bila mala medalja v spomin na težko dobo v tvornici.

Tiskovna zadruga v Ljubljani priporoča svoje publikacije

Zbirka „Slovenski pisatelji".

Urednik *dr. Ivan Prijatelj.*

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I. zvezek. Broš. 22 K, po pošti 3 K več. — II. zvezek 22 K, po pošti 3 K več.

Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar. 42 K, po pošti 3 K več.

Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. II. zvezek. Broš. 74 K, po pošti 5 K več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. 26 K, po pošti K 3·40 več.

*

Izven zbirke:

Anton Novačan, Veleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K.

Damir Feigel, Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, po pošti 3 K več.

Ante Debeljak, Solnce in sence. Pesmi. Broš. 10 K, vez. 15 K.

Zbirka „Prosveti in zabavi".

Igo Kaš, Dalmatinske povesti. Broš. 12 K, po pošti K 1·60 več.

Jos. Starè, Lisjakova hči. Povest. Broš. 16 K, po pošti K 1·60 več.

Dr. H. Dolenec, Izbrani spisi. Broš. 20 K, po pošti K 1·60 več.

Zbirka Mladinskih spisov.

Dr. I. Sorli, Bob in Tedi, dva neugnanca. Broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti K 2·40 več.

Cika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več.

I. Waschtetova, Pravljice. Z barvanimi slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.

Zbirka Prevodne knjižnice.

F. M. Dostojevskij, Besi. Roman v treh delih. Broš. v dveh zvezkih 42 K, vez. v eni knjigi 56 K, po pošti 8 K več.

Edmond de Goncourt, Dekle Eliza. Broš. 15 K, vez. 21 K, po pošti K 2·40 več.

Mig. Cervantes, Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 2 K več.

Anatole France, Pingvinski otok. Broš. 42 K, vez. 52 K, po pošti K 3·40 več.

Shakespearjeva dramatična dela.

Prevel *Oton Župančič.*

Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 2 K več.

Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 2·80 več.

* * *

A. Cehov, Sosedje in druge novele. Broš. 18 K, po pošti K 1·80 več.

„Pota in cilji".

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I. in II. zvezek: *A. Melik,* Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. 21 K. II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti 9 K več.

III. in IV. zvezek: *Dr. Fr. Weber,* Uvod v filozofijo. 72 K, po pošti K 3·40 več.

V. in VI. zvezek: *A. Melik,* Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na boljšem papirju 60 K, na slabejšem 42 K, po pošti K 4·60 več.

VII. zvezek: *Dr. Prijatelj,* Ruski realizem. Cena mehko vezani knjigi 90 K.

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Al. Zalokar, O ljudskem zdravju. (Razprodano.)

Dr. Bogdan Derč, Dojenček. Broš. 6 K, po pošti K 1·60 več.

Dr. J. Demšar, Spolne bolezni. Broš. 10 K, po pošti K 1·40 več.

St. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj. Broš. 16 K, po pošti K 1·40 več.

Leonid Pitamic, Pravo in revolucija. Broš. 8 K, po pošti 60 vin. več.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš. 18 K, po pošti K 1·60 več.

Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo. Broš 32 K, po pošti K 1·60 več.

Vl. Corović, Rasa in vera v srbski prošlosti. Broš. 16 K, po pošti K 1·60 več.

Razne brošure!

Ustava kraljevine SHS. Cena 12 K, po pošti 1 K več.

Poglavje deveto in deseto kazenskega zakonika za Srbijo. Cena 12 K, po pošti 1 K več.

Stanovanjska naredba in pravilnik. Cena 6 K, po pošti 1 K več.

Občinski volilni red za Slovenijo. Cena 16 K, po pošti 1 K več.

Volilni red za ustavotvorno skupščino. Cena 16 K, po pošti 1 K več.

Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov SHS. Broš. 36 K. (Po pošti za knjigo K 1·80 več, kjer ni označeno drugače.)

Dr. K. Osvald, Visokošolski mladini. Broš. 3 K, po pošti 1 K več.

Albert Sič, O slovenskih narodnih nošah. Cena 5 K, po pošti 1 K več.

Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. 1921. Letna naročnina 180 K. Letnik 1919: 60 K, letnik 1920: 100 K, po pošti 10 K več.

V letu 1921 je izdala Tiskovna zadruga dosedaj že 18 knjig in brošur. Vse zbirke se nadaljujejo. Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke. Plačuje se lahko tudi v mesečnih obrokih.

Zakonski načrt o pospeševanju zidanja malih stanovanj

Edino sredstvo, ki je sposobno odstraniti stanovanjsko mizerijo, je večja gradbena podjetnost. Dokler ljudje ne bodo zidali novih hiš, bo ostal in mora ostati stanovanjski položaj prebivalstva tako beden kakor je. Kakor je videti, so začeli zlasti v Zagrebu in Beogradu večji podjetniki s precejšnjo vnemo dvigati nove zgradbe. Tudi Ljubljana se v tem oziru še precej gibije. Razen «Slovenske banke», vse banke prav pridno zidajo še precej velika nova poslopja. To je bil tudi pravzaprav edini mogoč pozitivni uspeh ljubljanske stanovanjske oblasti. Z energičnim pritiskom na banke je omogočilo poverjeništvo za socialno skrbstvo, da bo drugo leto na razpolago kakih 50 novih stanovanj. Z ozirom na silno visoke stanarine v novih hišah žal ni pričakovati, da bi mogle v doglednem času široke plasti naroda dobiti začostno število stanovanj, zlasti pa ne ugodnih stanovanj, ki bi odgovarjala vsem zahtevam rodbine. Prezreti namreč ne smemo okolščine, da ubija danes stanovanjska mizerija temelj naroda — familijo — ne le materijelno, marveč zlasti tudi s tem, da mu jemlje zdravje in kvari moralo. V očigled takemu usodepolnemu dejanskemu stanju država ni več mogla ostati napram stanovanjskemu oblastvu le policijska oblast, katere naloga je regulirati vprašanje izselitve in naselitve v stanovanjih ter določevanje raznih najemščin. Treba je bilo, da država in vlada organizirata pozitivno stran stanovanjskega vprašanja, katere naloga je z državno in drugo javno pomočjo dvigniti gradbeno podjetnost ter zlasti podpirati zidanje stanovanj za široke plasti naroda. Minister za socialno politiko dr. Vekoslav *Kukovec* je v ta namen predložil zakonodajnemu odboru k obstoječim stanovanjskim naredbam dopolnilo, čigar bistveni del je *zakonski načrt o pospeševanju zidanja malih stanovanj.*

Fond za zidanje malih stanovanj.

V svrho poboljšanja stanovanjskih pogojev za ekonomsko slabejše stanove (vseh vrst uradnike, uslužbence, delavce itd.) se osnuje pri ministrstvu za socialno politiko «Fond za podizanje malih narodnih stanova», iz katerega se bo dajala pomoč za zidanje malih stanovanj avtonomnim korporacijam, gradbenim društvom in zadrugam, raznim humanitarnim društvom, ustanovam ter ekonomsko slabejšim vobče.

Pomoč iz tega fonda se bo dajala z brezobrestnimi posojili, z jamstvom za posojila, najeta pri drugih ter s subvencijami. Razen za zgradbo malih stanovanj se ta pomoč lahko uporablja tudi še za nakup gradbenega sveta ali pa za nakup hiš, ki bi se porabile za mala stanovanja.

Poleg državnih samoupravnih in privatnih dotacij so glavni dohodki fonda za zgradbo malih stanovanj posebne pristojbine od stanovanj in trgovskih lokalov, katerih visočina se določa po velikosti, legi in ekonomskem položaju najemnika ali lastnika, dalje posebne pristojbine od nezazidanih prostorov v okolišu mestnih občin ter posebne pristojbine od onih najemnikov stanovanj ter trgovskih in obrtnih lokalov, pri katerih ugotovi občinska oblast, da so v položaju sami zase graditi stanovanje, odnosno lastno obratno poslopje. V zadnjem slučaju bodo prebivalci, ki imajo domovinsko pravico v kaki drugi občini ali pa so tuji državljani plačali večje takse.

Za malo stanovanje se smatra stan, ki tvori v stavbenem oziru in po načinu uporabe zase popolno celoto ter njega površina brez postranskih prostorov ne presega 80 m². Za mala stanovanja se smatrajo tudi zgradbe, ki so prirejene kot stanovanjske hiše specijelno za samce. Za mala stanovanja se ne bodo štela ona, ki ne odgovarjajo docela higijenskim, kulturnim in rodbinskim potrebam državljanov». V zakonsem načrtu je predviden stavbni red, ki naj omogočuje zidanja malih stanovanj zlasti z ozirom na higijenske potrebe stanovalcev.

Naloge občin v stanovanjskem vprašanju.

Malim ljudskim stanovanjem se ima obračati posebna pažnja, a zidanje in vzdrževanje istih se smatra za dolžnost države in občin. Minister za socialno politiko bo izdal posebne odredbe o podpiranju zadrug, društev ter privatnih inicijativ za zidanje malih ljudskih stanovanj. Za izvrševanje tega zakona imajo občine ustanoviti poseben urad.

Mestne občine z nad 10.000 prebivalci so primorane zidati mala stanovanja, in sicer prvenstveno za svoje uslužbence. Občine so dolžne odstopiti svoja stavbišča, ki ne prihajajo v poštev za zgradbo občinskih ali drugih javnih poslopij ali kakih zavodov ljudem, ki imajo po tem zakonu pravico graditi mala stanovanja. Postavlja se kot pravilo, da se nezavisno od predpisov občinskega zakonika daje mestni svet v zakup in to po minimalnih cenah ter na 90 let. Ako bi občina osebi, ki je izpolnila pogoje za dobijanje občinskega posestva iz neosnovanih razlogov ne hotela dati sveta, se sme prosilec pritožiti na ministrstvo za socialno politiko, ki občino prisili, da izpolni svoje zakonite obveze.

Ekspropriacija posestev za zidanje malih stanovanj.

V svrho zidanja malih stanovanj se dovoljuje ekspropriacija tudi privatnih stavbišč, bodisi da obstoje ista iz praznih zemljišč, ali pa iz prostorov, na katerih se nahajajo stare, vlažne in propadle zgradbe, ki v kateremkoli oziru kvarijo lepoto mesta in ogrožavajo življenje prebivalcev.

Mestno občine imajo pravico do ekspropriacije posestev tudi, kadar je potrebno, da se zgrade javna in druga potrebna poslopja občinega značaja ali zaradi regulacije in nivelizacije in najsi je ista potrebna iz tehniških, higijenskih, splošnih kulturnih ali pa olepševalnih ozirov. Ekspropriacija je dovoljena tudi za javne parke, za otroška igrišča in slične namene, kakor tudi zato, če se hoče napraviti v kakem mestu posebne dele, na katerih naj bi bila mala stanovanja z vrtovi (Gardencity); dalje za vsakovrstne instalacije ali slične potrebe ter zato, da se dobe primerne parcele za zgradbo poslopij, ki bi služila v okras mesta. Ekspropriacija posestev, na katerih so kulturni spomeniki ali zgradbe posebnega narodnega pomena — ako bi bila ta v javnem interesu — se sme vršiti šele po predhodnem odobrenju ministra prosvete.

Ekspropriacijo izvrši pristojna občina na podlagi sklepa občinskega odbora. Lastnik ima pravico do pravične odškodnine, katere višino določi za vsak slučaj posebej izbrano razsodišče. Dva člana v to razsodišče imenuje lastnik posestva, ki se ima ekspropriirati, dva pa občinski odbor. Tako sestavljeno razsodišče si izbere predsednika, čigar glas odločuje v slučaju enakosti glasov. V nekaterih slučajih ekspropriacije gredo pritožbe na ministrstvo gradjevina.

Beograjska občina mora takoj po uveljavljenju tega zakona sestaviti posebno komisijo strokovnjakov, v katero stopita tudi po en zastopnik ministrstva socialne politike in ministrstva gradjevine in katere naloga bi bila izdelati za našo prestolico nov regulacijski načrt, po katerem bi se zlasti sedanje male hišne in stavbene parcele izpremenile v enotne in harmonične gradbene bloke.

Posebne ugodnosti za stavbeni materijal.

Država in občine bodo dajale vse olajšave za produkcijo stavbenega materijala v svrho zidanja novih stanovanj, zlasti malih. V ta namen se bodo dovoljevale tudi potrebne ugodnosti pri nabavi stavbenega materijala, kakor tudi ugodnosti pri transportu na suhem in po vodi. Poseben pravilnik za ugodnosti pri eksploataciji surovega materijala predpišeta minister za šume in rude ter minister za socialno politiko.

Velike davčne olajšave.

Nove zgradbe in njihovi lastnik so slobodni vseh omejitev v razpolaganju s stanovanji. Pristojna oblast za pobijanje draginje bi smela pri novih zgradbah intervenirati le izjemoma in samo v slučajih očigledno pretirane cene, kadar gre za goljufijo ali grobo izkoriščanje težkega položaja najemnika.

Prosta so vseh davkov in doklad stanovanja in hiše, ki se zgrade tekom 5 let po uveljavljenju tega zakona, in sicer a) 25 let vse hiše, v katerih so izključno mala stanovanja za delavce in srednji stan vobče; b) 18 let vse hiše, v katerih so samo stanovanja ne glede na velikost istih in c) za dobo 15 let nove hiše, ki imajo poleg obrtnih lokalov pretežno stanovanja. Za dobo 10 let se oproste davkov in doklad vse te pod a), b) n c) naštete hiše, ako bi se začele graditi, predno stopi ta zakon v veljavo in katere bi se dovršile in vsposobile za stanovanje do 1. oktobra 1922. Dvanajstletno davčno prostost bodo končno uživali vsi prizidki in nadzidki pri starih hišah, ako se jih zgradi in napravi uporabne tekom dveh let po razglasitvi tega zakona.

Naše šole

ZAČETEK ŠOLSKEGA LETA 1921./1922. NA LICEJU IN Z NJIM ZDRUŽENIH ODDELKIH.

Licejska ljudska šola. Pouk se prične 29. septembra, in sicer za razrede 2.—5. ob 8. uri zjutraj, za 1. razred pa ob 9. uri. —

Mestni dekliški licej. S šolskim letom 1921./1922. ostanejo le še razredi 4.—6. Vpisovanje gojenk, ki želijo na novo vstopiti v te razrede liceja, se vrši dne 28. septembra od 8. do 9. ure. Gojenke naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za te gojenke bodo 29. septembra ob 8. uri zjutraj. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo dne 29. septembra od 15. do 17. ure z zadnjim izpričevalom.

Mestna ženska realna in ref. realna gimnazija. S šolskim letom 1921./1922. se otvori še 3. razred realne in 7. razred ref. realne gimnazije. Vpisovanje za na novo vstopivše gojenke v 1. do 3. in 5. do 7. razred se vrši 28. septembra od 9. do 11. ure. S seboj je prinesti zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpit za gojenke za 1. razred in morebitni sprejemni izpit za gojenke višjih razredov je 29. septembra ob 8. uri zjutraj. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo 29. septembra od 15. do 17. ure s svojim zadnjim izpričevalom.

Ponavljalni in dodatni izpiti za licej in za obe gimnaziji se vrše dne 29. septembra ob 8. uri zjutraj.

Vpisnina in prispevek za učila znašata za gojenke liceja in gimnazije 20 kron.

Otvoritvena služba božja za licejsko ljudsko šolo, za licej in gimnazijo je dne 30. septembra v mestni cerkvi ob 9. uri. Obvezna je za vse gojenke. *Po službi božji se vrnejo gojenke v zavod.*

Pouk se prične na liceju in gimnazijah v polnem obsegu 1. oktobra ob 8. uri zjutraj.

Licejski trgovski tečaj. Rok za vpisovanje je določen na dan 30. septembra od 15. do 17. ure. — *Sprejemni izpit je 1. oktobra ob 8. uri zjutraj.*

Gospodinjska šola. Rok za vpisovanje je določen na dan 1. oktobra od 10. do 12. ure dopoldne.

*

Gremijalna trgovska šola v Ljubljani. Vpisovanje v gremijalno trgovsko nadaljevalno šolo se vrši v sredo, četrtek in petek, to je od 28. do 30. septembra t. l., vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne, v gremijalni pisarni v Gradišču št. 17. Zglasiti se morajo vsi oni vajenci in vajenke, ki do sedaj še niso obiskovali gremijalne šole. Potrebne tiskovine se dobe v gremijalni pisarni. V ponedeljek dne 3. oktobra ob dveh popoldne se zbero vsi vajenci in vajenke, tudi oni, ki so že obiskovali šolo, na I. mestni deški ljudski šoli na Ledini, da se sporede v posamezne razrede.

*

Vpisovanje v telovadni odsek «Ženskega telovadnega društva v Ljubljani» se vrši v sredo 28. in četrtek 29. t. m. od 5. do pol 7. ure zvečer v telovadnici I. državne gimnazije. Vpisujejo se v otroški oddelek deklice in dečki od 5. do 10. leta, k naraščaju deklice od 10. leta dalje. K damski telovadbi se sprejemajo prigiasi istočasno.

*

Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in za meščanske šole pred državno izpraševalno komisijo v Ljubljani se pričnо v petek, dne 4. novembra t. l. Pravilno opremljene prošnje se naj pošljejo pravočasno potom okrajnih šolskih svetov, da bodo do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

Ponudite
vse neuporabne zlate predmete: verižice, prstane, obeske, zapestnice, uhane itd., kateri predmeti Vam leže doma in jih ne nosite 1170 20—18
tvrdki F. ČUDEN
trgovina ur, zlatnine in srebrnine, Ljubljana, Prešernova ul. 1.

Postrežkinjo trebam
1578 Dobra plača in hrana 3—1
Mestni trg 19/I., M. P.

Svarilo!
Zaradi živčne bolezni gd. **Ane Zagar**, sedaj v Radovljici, svarim vsakega, da ji ne da nikakega denarja ali blaga ter nihče ne kupuje od nje, ker nisem plačnica in ne odgovarjam zanjo.
1579 **F. Žagar.**

„Diamalt“
Pozor peki! „Diamalt“-tvornice Hauser & Sobotka Beč-Stadlau se dobiva zopet v predvojni kakovosti pri glavnem zastopništvu za Jugoslavijo **Edvardu Dužanec v Zagrebu.** — Skladišče: **Strossmayerova ulica 10.** 1381 15—

1555 **Prazne in rabljene** 30—8
vreče (djakova)
v vsaki množini po najnižji ceni pri
FR. SIRC, Kranj.
Kupuje
suhe gobe, fižol, brinjevo olje.
Telefon int. št. 9, Kranj.

Trgovski lokal
s stanovanjem, se da s 1. novembrom 1921 **v najem** v prijaznem kraju ob železnici, kjer je sodnija, davkarija, financa in v kratkem bo tudi glavarstvo. Vpraša se pri **Al. Trink** v Ljubljani, Linhartova ulica št. 8, ali pa v upravništvu «Jutra». 2—1

Trgovski pomočnik
manufakturist
ki pa je ob enem tudi **železninar**, prvovrstna moč, **se sprejme za nastop s 15. oktobrom t. l.**
v veletrgovini Ludovik Kuharič
v Ormožu. 1572 3—2

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
1327 Popravila točno in solidno! 52—12

Zahtevajte
v
kavarnah, gostilnah, brivnicah in javnih lokalih
„JUTRO“

FRAN RAVNIKAR
mestni tesarski mojster
Ljubljana, Linhartova ulica 25
Telefon 415 Poštno-čekovni račun 11.428
prevzema po danih kakor lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne streho, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtne utice, verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. — Stopnice, dekorativne stropove ter dekorativne stenske opaže, vrata, okna itd. 796 10—6
Za razne obrtne in industrijske stavbe, društvene ter razstavne dvorane za vsoje proste razpetine od 12 do 50 metrov opozarjam zlasti po mojem sistemu konstruirane mrežaste nosilce.
Parna žaga in strojna delavnica.

Srečen zakon

želi že mlada, inteligentna, premožna vdova, simpatične in večje vnanjosti, z malima fantkoma. Znanja želi le v svrho **srečne in resne** ženitve z inteligentnim, poštenim gospodom z boljšo eksistenco. — Le resne ponudbe s popolnim naslovom in sliko naj se pošljejo pod **„Sigurnost 1921“** na upravo «Jutra», Ljubljana. **Stroga diskrecija zajamčena.** 1573 2—2

Strešno lepenko,

lak za konserviranje z lepenko kritih streh, asfalt, katran, lesni cement, ksilolej (najcenejši karbolinej), watproof za izsuševanje vlažnega zidovja in izoliranje proti vlagi, zidno in strešno opeko, apno, cement in druge stavb. potrebščine dobavlja 8
1258

Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Priporočamo
knjige za mladino:

Ilka Waschtetova, **Pravljice.** Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.
Habberton-Serli, **Bob in Tedi.** Povest s slikami. Brož. 24 K, vez. 30 K, po pošti K 2·40 več.
Cika Jova Zmaj-Gradnik, **Kalamandarija** Otroške pesmi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več
Naroča se pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.**

INTERESENTOM!

IZŠEL JE
OBŠIRNI ILUSTROVANI
CENIK
AUTOMOBILNE IN KOLESNE STROKE

J. GOREC
LJUBLJANA
1896-
1921

Ustanovljeno 1866 — Ustanovljeno 1866

Predtiskarija
kleklanja in veziva 100 109
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

Fižol: ribničan, mandalon, prepeličar (koks), **suhe gobe**
kupuje in plača najvišje dnevne cene 1484 10—1
Kmet & Komp. Ljubljana, Gosposvetska cesta 8. Prosimo za ponudbe

Inženirji, stavbeni tehniki in risarji
se iščejo.
1545 3—3

Ponudbe z navedbo plačilnih zahtevkov na naslov:
Stavbena družba d. d., Ljubljana, Levstikova ulica št. 19.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Izšla je
Svetovna vojna
v pesmi in slikah, I. in II. zvezek.
Cena posameznemu zvezku 4 krone.
Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

Naročajte
Zbirko političnih, gospodarskih in socijalnih spisov.

Dosedaj izšlo 8 zvezkov:

1. Dr. Al. Zalokar, **O ljudskem zdravju.** Broš. 6 K.
2. Dr. Bogdan Derč, **Dojenček.** Broš. 6 K.
3. Dr. J. Demšar, **Spolne bolezni.** Broš. 10 K.
4. Šl. Sagadin, **Naš sadašnji ustavni položaj.** Broš. 16 K.
5. Leonid Pitamic, **Pravo in revolucija.** Broš. 8 K.
6. **Dokumenti o jadranskem vprašanju.** Broš. 18 K.
7. Alb. Ogris, **Borba za jugoslovansko državo.** Broš. 32 K.
8. Vl. Corović, **Rasa in vera v srbski prošlosti.** Broš. 16 K.

Po pošti vsak zvezek K 1·80 več.

Naročila sprejema: **Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.**

Prodam

40 popolnoma novih, dobro ohranjenih sodov od olja. Ponudbe na tovarno usnja **Aleks Podvinec, Radeče pri Zidanem mostu.** 1576 2—1

Oblastveno koncesijonirani informačni zavod
Drago Beseljak
Ljubljana, Cankarjeva nabrežje št. 5
dobavlja vse **kreditne** in **privatne informacije** v tu- in inozemstvu. V abonnementu ter posamezno, cene zmerne. 191 15

Trgovina
O. Bernatovič
Mestni trg 5—6

Največja izbera najnovejših, najfinejših in najcenejših oblek za gospode, dame in otroke.
V zalogi tudi moški klobuki in kožuhovina.

Dunajska cesta 31. — Dunajska cesta 31.
JOS. RAVNIKAR
LJUBLJANA 1318 26
zaloga manufakture na debelo.

POLIRJI

s prakso v betonu in vodnih zgradbah se takoj sprejmejo pri inženirju **Lavrenčiču, Ljubljana, Rimska cesta 2.** 1574 3—2

Ravnotam se sprejmejo
ZIDARJI
v trajno delo, delo tudi v akordu.
Za stanovanje je skrbljeno.

NOVO! **Albin Ogris** **NOVO!**
Borba za jugoslovansko državo.
Cena 32 K, po pošti K 1·80 več.

Kdor se hoče poučiti, kako so agitirali naši izseljenci med svetovno vojno v Parizu, Londonu, Rimu, Washingtonu in dr. za Jugoslavijo in kakšne težkoče so morali premagati, naj čita Ogrisovo knjigo. Spis nudi popolnoma nova, dosedaj pri nas neznana dejstva.

Knjigo naročajte pri 207 32
Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Sprejmo se v trajno delo **izvežbani**
mizarski pomočniki.
Hrana in stanovanje v hiši ali izven hiše.
Andrej Kregar, strojno mizarstvo, St. Vid nad Ljubljano. 1562 6—2

1512 52—5

Naročite se na „Pota in cilji“.
Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I.-II. zvezek: A. Melik, **Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.** I. del, vez. 21 K, II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti K 5·40 več.
III.-IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, **Uvod v filozofijo.** 72 K, pošta 3 K več.
V. zvezek: A. Melik, **Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Meh. vez., fin papir 60 K, pošta 3 K več. Broš. navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.

Naročila sprejema
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Prometni zavod za premog
d. d.
v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: 1550 3
Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munška ulica 19.

Inžener dr. Miroslav Rasal

oblastveno poverjen stavbeni inžener
Ljubljana
Bilčerjeva ulica št. 7.

Specijalna stavbena podjetja za betonske, železobetonske in vodne zgradbe.

Izraba vodnih sil.

!! Kupujte nove knjige !!
Tiskovne zadruge:

D. Fajgel, **Tik za fronto.** Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici po izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 2·80 K več.
A. Novačan, **Veleja.** Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 2·— več.
Shakespeare-Zupančič, **Macbeth.** Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 2·80 več.
Ilka Waschtetova, **Pravljice.** Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti K 2·— več.
Fr. Veber, **Uvod v filozofijo.** Pota in cilji, 3.—4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 3·40 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6

POZOR! — POZOR!
Reklamna ponudba!
Samo 20 dni veljavna!

Ker hočem opustiti svojo zalogo ur, pošiljam v roku 20 dni vsakomur, ki pošlje ta iz časnika izrezani oglas, krasno remontoirko (za gospode), izborno opremljeno, 30 ur idočo, s triletno pismeno garancijo, za reklamno ceno 40 namesto 85 dinarjev franko proti prejšnji vposlatvi dotičnega zneska v priporočenem pismu. Ura se dopošlje takoj priporočeno. Po povzetju se pošlje le proti ari 10 dinarjev. 1577 5—1

Skladišče ur ADOLF MITH, Zagreb, Samostanska ulica št. 4.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.